धर्मकीर्ति

THE DHARMAKIRTI

A BUDDHIST MONTHLY

श्रीलंकाका मन्त्री पटली चम्पिका रनवाकले धम्मवती गुरुमांलाई त्रिपिटक ग्रन्थ प्रदान गर्नु भएपछि अभिवादन टक्रचाउँदै रहनुभएको दृश्य

वर्ष-२७, अङ्क-६ बु.सं. २५५३, कर्ति पुन्हि

अनिच्चावत संखारा उप्पादवय धम्मिनो ।
उपज्जित्वा निरूज्झन्ति तेसं ऊप समोसुखो ॥

जन्म-
१९९२ वैशाष विहिवार

देहावसान-
२०६६ जेठ १० आइतबार

दिवंगत देवीमाया शाक्य

दिवंगत् उपासिका **देवीमाया शाक्यले**
आफ्नो नश्वर देह त्याग गर्नु भई संसारको अनित्य स्वभावलाई प्रस्तुत गर्नुभएको छ ।
उहाँका परिवारले यस दु:खद् घडीमा संसारको
सत्य तथ्य नियम अनित्यलाई बुझ्री धैर्य धारण गर्न सकुन् भनी
दिवंगत उपासिकालाई पूण्यानुमोदन गर्दछौं ।

श्री स्वयम्भू चैत्य महाविहार
तथा
सम्यक शिक्षा समूह, धरान १२

Downloaded from http://www.dhamma.digital

प्रमुख व्यवस्थापक
विद्यासागर रञ्जित
फोन: ४२५ ८९५५

व्यवस्थापकहरु
चिनीकाजी महर्जन
फोन: ४२५ ३१८२
ज्ञानेन्द्र महर्जन
फोन: ४२७ ६९०८

सह-व्यवस्थापक
ध्रुवरत्न स्थापित

सम्पादक
भिक्षुणी वीर्यवती
फोन: ४२५ ९४६६

प्रधान सम्पादक
भिक्षु अश्वघोष महास्थविर
४२५९११० (संघाराम विहार, ढल्को)

प्रकाशक र विशेष सल्लाहकार
भिक्षुणी धम्मवती
फोन: ४२५ ९४६६

कार्यालय
धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी
धर्मकीर्ति विहार
श्रीघ: नघ:टोल

पोष्ट बक्स नं. ४९९२
काठमाडौं
फोन: ४२५ ९४६६

बुद्ध सम्वत् २५५३
नेपाल सम्वत् ११२९
इस्वी सम्वत् २००९
बिक्रम सम्वत् २०६६

विशेष सदस्य	रु. १०००/- वा सो भन्दा बढी
वार्षिक	रु. ७५/-
यस अङ्कको	रु. १०/-

धर्मकीर्ति

(बौद्ध मासिक)

THE DHARMAKIRTI

A Buddhist Monthly

4th OCTOBER 2009

वर्ष- २७ | अङ्क- ६ | कार्ति पुन्हि | आश्विन २०६६

विचार नपुऱ्याईकन एकाएक कुनै कुराको निर्णय गर्ने व्यक्तिलाई धर्म (न्याय) पालन गर्ने व्यक्ति भन्न मिल्दैन। जुन पण्डितले ठीक बेठीक दुवैलाई छुट्टाई धैर्य पूर्वक हतार नमानी अर्काको झगडा राम्ररी, पक्षपात नगरीकन निशाफ गर्छ, त्यस व्यक्तिलाई धर्म रक्षा गर्ने व्यक्ति वा न्याय पूर्वक काम गर्ने व्यक्ति भनिन्छ।

प्राणी घात गर्ने झूठो कुरा गर्ने चोरी कार्यगर्ने परदार गमन गर्ने र मद्यपान गर्ने व्यक्तिले यही लोकमा आफ्नो जरा आफैले उखेलेर फालेको हुन्छ।

सबै प्राणीहरु दण्ड देखेर डराउँछन्, सबै प्राणी मृत्यु देखी तर्सिन्छन्, त्यसैले सबै प्राणीहरूलाई आफु झैं सम्झी कसैलाई घात नगर्नु र नगराउनु।

■ सम्पादकीय ■

बुद्ध शिक्षा र प्रज्ञा

बुद्धले दिनुभएको मूल शिक्षा नै प्रज्ञा हो । बुद्ध शिक्षामा तीन वटा उल्लेखनीय अंग छन् । ती हुन् शील, समाधि र प्रज्ञा ती मध्ये महत्वपूर्ण "प्रज्ञा" भएकोले यसको बारेमा चर्चा गर्न लागेको छ ।

प्रज्ञा के लाई भनिन्छ ? विशेष प्रकारको विवेक बुद्धिलाई "प्रज्ञा" भनिन्छ । राम्रो नराम्रो छुत्याउन सक्ने शक्ति नै प्रज्ञा हो । अर्को भाषामा भन्ने हो भने अनित्य, दु:ख र अनात्मालाई यथार्थ रूपमा बुझिलिने शक्तिलाई नै प्रज्ञा भनिन्छ । यो सैद्धान्तीक कुरा भयो ।

मानिसलाई असल मान्छे बनाईदिने प्रज्ञाले नै हो । ज्ञान बाहिरबाट आउँछ, प्रज्ञा अर्थात समझदारी र जानकारी रही ज्ञानी हुने कुरा मन भित्रबाट आउने हुन्छ । ज्ञान प्राप्त हुनु र ज्ञानीहुनुमा धेरै फरक छ । ज्ञानले मानिसलाई विद्वान बनाउँछ तर बुझेर असल मान्छे बनेपछि मात्र ज्ञानी हुन्छ । प्रज्ञाको महत्व शुद्ध श्रद्धाले बढाउँछ भने त्यस्तो श्रद्धाको महत्व पनि प्रज्ञाले मात्र बढ्छ । प्रज्ञा र श्रद्धा दुइटैको नङ्ग मासु जस्तै सम्वन्ध छ । श्रद्धा नभएको प्रज्ञा स्वार्थी हुन्छ भने प्रज्ञा नभएको श्रद्धा अन्धविश्वास बन्छ ।

प्रज्ञाको लक्षण दुइ थरी छन्:- सम्यक् दृष्टिले चतुआर्य सत्य दु:ख, दु:खको कारण, दु:खको अन्तर र दु:ख अन्तको उपायको यथार्थ ज्ञान हुनु । अर्को व्यावहारिक विचार अनुसार कसैले भनेको कुरामा ठीक समझदारी हुनु र गलत फहमी नहुनु । अर्को अर्थमा भन्ने हो भने पूर्वाग्रह र अन्धविश्वासबाट मुक्त हुनु ।

उदाहरणको लागि एउटा घटना प्रस्तुत गर्न उचित होला । एक पटक एकजना राजा बिहानै झ्यालबाट स्वच्छ हावा लिन र हरियाली हेर्न बाहिर तिर हेरिरहेको थियो । संयोग वश एकजना बुढो अरघोरी व्यक्ति दरबार मुनिबाट आइरहेको थियो । राजाले उनलाई देख्ना साथै "आज विहानै अलक्षण भिखारी देख्नु पऱ्यो । अपशकुन भइ बिक्षुक भयो । अलक्षिणा देख्नै नहुने भनेर टाउको हत्तारमा भित्र ल्याउन खोज्दा झ्यालको चौकोसमा ठोकेर टाउकोमा घाउ भयो । राजाले विचार गरे, साँच्चै नै त्यो भिखारी अलक्षण नै रहेछ । उसलाई मार्नुपर्छ भनेर दरबारमा बोलाउन पठाए र राजाले उसलाई भने "तँ आज एका विहानै मेरो दरबार मुनि किन आइस् ? तँ अलक्षणलाई देख्ना साथै मेरो टाउकोमा घाउ लाग्यो । तँ मर्ने भइस् । अनि उसको टाउको काटिदेऊ भनी आदेश भयो ।

भिखारीले सोच्यो- आज मर्नेभएँ । मर्नु भन्दा पहिले राजालाई एउटा शिक्षा दिएर मात्र मर्छु । उनले हातजोडी भन्यो– महाराज ! म अलक्षणा अभाग्य वश आज सरकार को दरबारमुनिबाट आउन पुगें । मलाई देखेर सरकारको टाउको फुट्यो । आज म पनि अभाग्य वश सरकारको दर्शन पाएर मर्ने भएं । अब हामी दुइ जना मध्ये को अलक्षणा भयो क्यारे ।

भिखारीको कुरा सुनेर राजा अकमकियो । राजामा सम्यकदृष्टि थिएन, तर कुरा बुझ्ने शक्ति भने रहेछ । उनले विचार गर्न थाले-"ममा भिखारी देख्ना साथै कसरी मिथ्यादृष्टि आएको ? भिखारी अलक्षणालाई देखेर मलाई बिक्षुक भयो, यो अमंगल भयो । ममा कुसंस्कार र मिथ्या भएकोले नै मेरो टाउको फुटेको हो । मेरै दोष हो, भिखारीको दोष होइन भन्ने मलाई बोध भयो ।" राजामा मिथ्या दृष्टि हराएर गयो । सम्यक्दृष्टि उदय भयो । भिकारीलाई मृत्युदण्ड बाट मुक्त गरी उसलाई चाहिने सामान दिई छाडिदिए ।

अर्को प्रज्ञाको लक्षण सम्यकसंकल्प-ठीक सोचाइ सम्यक् संकल्प भएकोले राजा भिखारीलाई मार्ने हिंसक चेतना बाट मुक्त भयो । उनमा राम्रो सोचाइ आयो । अशान्ति भएन शान्ति भयो । तब उनले आफ्नो गलत धारणालाई सच्याए मतलब आफ्नो गल्ती महसूस गरेकोले त्यो राजा असल राजा बन्न पुग्यो । यो हो प्रज्ञाको उपलब्धी ।

Downloaded from http://www.dhamma.digital

मृत्युको समयमा के हुन्छ ?

■ सत्यनारायण गोयन्का

यसलाई बुझ्नुभन्दा अगाडि छोटकरीमा यो बुझौं कि मृत्यु के हो ?

मृत्यु सतत् प्रवाहमान परिवर्तनशील नदी जस्तो भवधाराको एक मोड हो, त्यसको एक परिवर्तित रूप हो, एकचक्र हो। हामीलाई यस्तो प्रतित हुन्छ कि मृत्यु भयो कि भव धारा नै समाप्त भयो। परन्तु बुद्ध वा अर्हत्‌को कुरा अर्कै हो अन्यथा सामान्य व्यक्तिको भवधारा मरणोपरान्त पनि प्रवाहमान नै भइरहन्छ। मृत्युले एक जीवन लीला समाप्त गरिदिन्छ र लगतै अर्को क्षण अर्को जीवनको लीला आरम्भ गरिदिन्छ। मृत्युको एकातिर यस जीवनको अन्तिम क्षण हुन्छ भने अर्कोतिर भावि जीवनको प्रथम क्षण ! सूर्यास्त हुनासाथ तत्काल सूर्योदय भएझैं। बीचमा रात्रीको अन्धकारको कुनै अन्तराल हुन पाउँदैन। अथवा यसो भनौं कि मृत्युको क्षण अनमिन्ती अध्याय भएको भवधारा रूपी पुस्तकको एक जीवन-अध्याय समाप्त हुन्छ तुरन्तै अर्को क्षण दोस्रो अध्याय शुरू हुन्छ !

जीवन प्रवाहको र मृत्युको बारेमा ठीक ठीक रूपमा बुझ्ने र बुझाउनको निम्ति कुनै ठीक उदाहरण देखिदैन। तैपनि एक किसिमले यो भन्न सकिन्छ कि भवधारा रेलको लीगमा चल्ने त्यो गाडी समान हो जुन कि मृत्यु रूपी स्टेशनसम्म पुग्छ र त्यहाँ क्षण भरको निम्ति आफ्नो गति अलिकति मन्द गरी अर्को क्षण उही वेगमा अगाडि बढ्छ। स्टेशनमा गाडी पूरा एक क्षणको लागि पनि रोक्दैन ! यसलाई कहीं रोक्ने फुर्सद छैन। सामान्य साधारण व्यक्तिको निम्ति मृत्युको स्टेशन कुनै टर्मिनल होइन बरू एउटा जक्शन हो जहाँबाट भिन्न भिन्न दिशामा जाने ३१ वटा लीगहरू हुन्छन् जीवन रूपी रेल गाडीको जक्शनमा पुग्नासाथ ती मध्ये कुनै एउटा लीगमा मोडेर अगाडि बढ्छ। कर्म-संस्कारको विद्युत गतिले चलि रहने यस वेगगती जीवन वाहिनीको लागि, मृत्युको जक्शन कुनै रोक्ने ठाउँ होइन, कुनै टिक्ने स्थान होइन। त्यो नरोकी कुनै स्टेशन हुँदै अगाडि बढ्छ। प्रत्येक जीवन एक जक्शनबाट अर्को जक्शनसम्म पुग्ने रेलयात्रा हो। यी जक्शनहरू पार गर्दै अगाडि बढी नै रहन्छ।

अथवा यसरी भनौं कि जीवन रूपी दीपकको एक बत्ति निभ्छ र अर्को क्षण दोश्रो बल्दछ। एउटा बत्ति किन निभ्यो ? कित जीवन-दीपकको तेल सकियो कित बत्ति सकियो अथवा दुवै एकसाथ सकियो। अथवा दुवै बाँकी रहेर पनि जोडले चलेको हावाले बत्ति निभाई दियो, अर्थात् आयु पूरा भयो अथवा भवकर्म पूरा भयो अथवा दुवै एकसाथ पूरा भयो अथवा कुनै यस्तो कर्मिक दुर्घटना घट्यो कि दुवै (आयु र भवकर्म) बाँकी रहेर पनि जीवन बत्ति निभ्यो। परन्तु यदि व्यक्ति भवमुक्त अर्हत भएको छैन र उसको भवकर्म समाप्त भएको छैन भने बत्ति निभ्नासाथ फेरि नयाँ बल्न थाल्छ।

शरीरको च्यूति भएपनि भवधाराको प्रवाह रोक्तैन। अर्को क्षण कुनै अन्य शरीरलाई वाहन बनाएर क्षणक्षण उत्पाद-व्यय स्वभावको चित्तको चेतन भवधारा प्रवाहमान भइरन्छ यस्तै भईरहन्छ। गाडी चली रहन्छ तर जक्शनको स्टेशनमा आएर नरोकिकनै लीग बदलिन्छ।

यो लीग बदल्ने काम प्रकृतिको नियमानुसार स्वत: हुन्छ। जसरी दिन बित्छ रात शुरू हुन्छ। रात बित्छ दिन शुरू हुन्छ। बरफ तातेमा पानी बन्छ। पानी चीसो भएमा बरफ बन्छ। यो प्रकृतिको आफ्नो नियम हो। लीग बदल्ने काम प्रकृतिले गर्दछ या भनौं प्रकृतिको नियमानुसार गाडी स्वयंले गर्दछ। गाडी स्वयंले आफ्नो लागी अर्को लीगको निर्माण गर्दछ। वर्तमान जीवनको लीग पूर्व जीवनको लीगबाटै निस्कने हुन्छ। भवधाराको यस रेल गाडीको निम्ति लीग बदल्ने मृत्युरूपी जक्शनको एक विशिष्ट महत्व छ। यहाँ गाडीको एक लीगको अन्त हुन्छ जसलाई शरीरच्युति भनिन्छ अनि तत्क्षण अर्को लीग शुरू हुन्छ जसलाई प्रतिसन्धि भनिन्छ। प्रत्येक प्रतिसन्धि क्षण शरीरको च्युति क्षणकै परिणाम हो। प्रत्येक शरीरच्युतिक्षणले प्रतिसन्धि रूपी अर्को लीगको निर्माण गर्दछ, चुनाव (छनौट) गर्दछ। व्यक्ति स्वयं आफ्नो पूर्व जन्मको सन्तान हो र अर्को जन्मको जनक हो। हरेक मृत्युको क्षणले अर्को जन्म प्रजनन गर्दछ त्यसैले मृत्यु मृत्यु मात्र होइन, जन्म पनि हो। यस जक्शनमा जीवन मृत्युमा बदलिन्छ र मृत्यु जन्ममा बदलिन्छ। यही रेल गाडीको यात्रा पूरा हुँदैन। गाडीमा जबसम्म कर्म संस्कारको स्टीम (बाफ) हुन्छ वा इलेक्ट्रिक करेन्ट हुन्छ तबसम्म त्यो अगाडि बढ्दै जान्छ र हरेक जक्शनमा त्यसको निम्ति लीगहरू बिछ्याई तयार पारेका हुन्छन्, ती मध्ये एउटामा चढेर अगाडि बढ्दै जान्छ। तैपनि भव यात्रा पूर्ण हुँदैन। प्रत्येक मृत्यु नयाँ जीवनको आरम्भ हो। प्रत्येक जीवन अर्को मृत्युको तयारी हो।

बुद्धिमान व्यक्ति हो भने उसले आफ्नो जीवनको राम्रो उपयोग गर्दछ। राम्रो मृत्युको तयारी गर्दछ। सबभन्दा राम्रो

मृत्यु त त्यो हो जो अन्तिम मृत्यु हो । जक्शन नहोस् बरू टर्मिनल होस्, अन्तिम स्टेशन होस् । भव यात्राको समाप्ति होस् । त्यसभन्दा अगाडि गाडी बढ्नको लागि लीग बिछ्याइएको नहोस् । तर जबसम्म यस्तो टर्मिनल प्राप्त हुँदैन, त्यस बेलासम्म यति त होस् कि आउने मृत्यु अगाडिको निम्ति राम्रो लीग तयार गरोस् र केही जक्शन पछि नै गाडी टर्मिनलमा पुग्न सकोस् । यी सबै स्वयं हामीमा नै निर्भर हुन्छ । हामी स्वयं आफ्नो मालिक हो अरू कोही छैनन् । हामी स्वयं आफ्नो गति बनाउँछौं– दुर्गती, सुगति अथवा गति-निरोध टर्मिनल अरू कसैले हाम्रो निम्ति केही बनाउँदैन । त्यसैले हामीले आफू प्रति आफ्नो जिम्मेवारी बुझी र त्यसलाई समझदारी पूर्वक पूरा गरौं ।

भवधारालाई अगाडि बढ्नको लागि गति दिने लीग कसरी हामी स्वयंले नै आफ्नो कर्मद्वारा बनाउँदै जान्छौं यसलाई बुझौं ।

कर्म के हो ? चित्तको चेतना नै कर्म हो । मन, वचन र शरीरले कुनै कर्म गर्नु अघि चित्तमा जुन चेतना उत्पन्न हुन्छ त्यो नै कर्म-बीज हो, त्यो नै कर्म-संस्कार हो । यो कर्म-संस्कार अनेक प्रकारका हुन्छन् । चेतना कति तीव्र छ ? कति मन्द छ ? कति गहिरो छ ? कति छोटो छ ? कति गऱ्हौं छ ? कति हलुका छ ? त्यही अनुपातमा सघन कर्म-संस्कार बन्छ, पानीमा वा बालुवामा वा पत्थरमा कोरेको धर्सो जस्तो चेतना पुण्यमयी भएमा वा चित्तलाई पुनीन बनाउने खालको भएमा कर्म-संस्कार कुशल हुन्छ, राम्रो हुन्छ, शुभ फलदायी हुन्छ । चेतना पापमयी भएमा याने चित्तलाई दूषित गर्ने खालको भएमा कर्म-संस्कार अकुशल हुन्छ, अशुभ फलदायी हुन्छ ।

सबै कर्म-संस्कार नयाँ जन्म दिने भव संस्कार हुँदैन । कुनै त यत्तिको हलुका हुन्छ कि यसको कुनै महत्वपूर्ण फल नै निस्कँदैन । अर्को त्यो भन्दा अलि गऱ्हौं हुन्छ । जसको फल त आउँछ तर यसै जीवनमा सिद्धिन्छ, अर्को जीवनसम्म भवङ्गसँग जाँदैन । अर्को यो भन्दा बढी गऱ्हौं जसमा नयाँ जन्म दिने शक्ति हुँदैन । परन्तु भवधाराको भवङ्ग सँगसँगै जान्छ र अर्को जन्म वा जन्महरूमा अरू कुनै कारणबाट जुन सुख-दु:ख हुन्छ । त्यसलाई संवर्धन गर्नमा सहायक बन्छ ।

तर अनेक कर्म त्यस्ता छन् जो भव कर्म, नयाँ जन्म, नयाँ भव निर्माण गर्नमा समर्थ हुन्छन् । हरेक भव कर्ममा एक चुम्बकीय शक्ति हुन्छ । जसको तरङ्ग कुनै एक भवलोकको तरङ्गसँग मिल्ने हुन्छ । जुन भवकर्मको तरङ्ग जुन भवलोकको तरङ्गसँग पूर्ण सामंजस्य हुन्छ, विश्व व्यापी विद्युत चुम्बकीय शक्तिहरूको अटुट नियम अनुसार ती दुबै एक अर्कासँग आकर्षण भइरहन्छ । हामीले कुनै भव कर्म गर्ने बित्तिकै हाम्रो भवधाराको रेलगाडीको ३१ लीगहरू मध्ये तत्सम्बन्धी लीगबाट ती विद्युत तरङ्ग संयुक्त हुन जान्छ ।

काम-भवलोकको ११ भूमिहरू हुन्छ, चार दुर्गति र ७ मनुष्य एवं देव योनि नामक सुगति । रूपब्रम्ह भवलोकको १६ भूमिहरू, अरूप व्रह्म-भवलोकको ४ भूमिहरू । तीनवटा भवलोकका यी ३१ भूमिहरूलाई हामी ३१ लीग भनी रहेका छौं ।

यस जीवनको अन्तिम क्षणमा चित्तधाराको भवङ्गमा समाहित जुन भवकर्म खुल्दछ अथवा जुन भवसंस्कार प्रकट हुनेछ, चित्त धारा त्यसको विद्युत चुम्बकीय तरङ्गबाट तरङ्गित हुन्छ र त्यसरी नै तरङ्गबाट तरङ्गित लीगका प्रभावित केन्द्रका गुरुत्वाकर्षणबाट आकर्षित भई त्यसमा जोड्न जान्छ । मृत्युको क्षणमा जीवनरूपी रेलगाडीका अगाडि ३१ लीगहरूको विशाल क्षेत्र उपस्थित हुन्छ । परन्तु त्यस क्षणमा हाम्रो गाडी जुन विद्युत तरङ्गबाट संचालित भई रहेको हुन्छ । उही तरङ्गको अनुकूल तरङ्ग भएको लीगमा आकर्षित भई त्यसैमा प्रतिसन्धि हुन जान्छ । अर्कोमा होइन अर्थात् भवधारा रूपी रेलगाडी त्यसै लीगमा जुद्न जान्छ र त्यसैबाट अगाडि बढ्दै जान्छ । गाडीले गन्तव्य स्थानको लागि छनौट गर्ने क्षण महत्वपूर्ण हुन्छ । यस समय जुन तरङ्गले रेलगाडीलाई तरङ्गित पार्दछ त्यही तरङ्गले अर्को लीगको चुनाव (छनौट) गर्दछ । दुवै एकले अर्कोलाई स्वत: तान्दछ, आकर्षित हुन्छ । यही प्रकृतिको नियम हो कि यो-यो कारण उपस्थित भएमा यस तो-यस्तो कार्य स्वत: सम्पन्न हुनेछ ।

जस्तो कि क्रोध या द्वेष भावका चेतना भावमा भवकर्म-संस्कार उत्पन्न हुन्छ र पीडा जनक स्वभाव भएकोले अधोगतिको कुनै भूमिसँग जोड्न पुग्छ । यसरी नै मंगल मैत्री भावको चेतनाले भरेको भव कर्म-संस्कार शान्ति र शीतलताको तरङ्गले भरेका स्वभाव भएको कारणले ब्रह्मलोकको कुनै भूमिसँग नै जोड्न पुग्छ । यो प्रकृतिको स्वत: संचालित नियम-धर्म हो । विशाल प्रकृतिको निर्धारित नियम सम्पूर्ण प्याटर्न (तरिका) यस्तो आश्चर्यजनक ढङ्गले सुपर कम्प्युटराइज छ कि यसमा केही कुनै भूल भनेको हुँदै हुँदैन ।

मरणासन्न अवस्थामा सामान्यतया कुनै अत्यन्त गऱ्हौं कर्म नै उत्पन्न हुन्छ । राम्रो होस् या नराम्रो । जस्तो कि यसै जीवनमा माता-पिता वा सन्त-अर्हत्का हत्या गरेको छ भने

Downloaded from http://www.dhamma.digital

त्यो घटनाको सम्झना चित्तमा उठ्छ अथवा ज्यादै गहिरो ध्यान साधना गरेको छ भने त्यस घटनाको सम्झना चित्तमा उठ्छ । तर यस्तो कुनै गहिरो भवकर्म छैन भने त्यो भन्दा अलिकति कर्म संधन-भवकर्म प्रकट हुन्छ । मरणासन्न अवस्थामा जुन भवकर्मको सम्झना हुन्छ । धेरै जसो त्यसको चिन्ह देखिन्छ अथवा अन्य पाँचवटा इन्द्रियहरू मध्ये कुनैमा देखा पर्दछ । यसलाई कर्म र कर्म-निमित्त वा कर्म-चिन्ह भनिन्छ । त्यस समयमा जो अर्को भवलोकमा प्रतिसन्धि हुनजान्छ अन्य जक्शनको अघि (सामुने) जुन लीगमा जुद्न जान्छ मानौं त्यसमा प्रकाश पर्छ र मरणासन्न व्यक्तिमा धेरै जसो त्यो गति निमित्त अथवा गतिको चिन्ह पनि देखा पर्दछ अथवा अरू कुनै इन्द्रियमा देखा पर्दछ ।

कर्म-निमित्त र गति-निमित्तको विद्युत चुम्बकीय तरङ्गहरू एउटै जस्तो हुन्छन् अथवा यसो भन्न सकिन्छ कि मरणासन्न चित्तमा उठेका कर्म र अर्को भव भूमिको तरङ्ग एउटै जस्तो हुन्छन् । यस भवको गाडी त्यस समयमा प्रकट भई अर्को आउने भवको लीगमा गई जोड्न पुग्छ । साँचिकै विपश्यना साधक भएमा मरणासन्न अवस्थामा प्रतिकूल भूमि भएको लीगबाट बच्ने क्षमता प्राप्त गर्दछ ।

साँचिकै राम्रो, पाकेको विपश्वी साधकले प्रकृतिका यी अटुट नियमलाई बुझी हरेक अवस्थामा मृत्युको लागी तयार भईरहने साधना गर्दछ । प्रौढ अवस्थामा पुगेको छ भने त अझबढी सजग भई तयार भईरहन्छ । के तयार गर्छ त ? विपश्यनाद्वारा आफ्नो शरीर र चित्तमा प्रकट हुने सबै प्रकारका संवेदनालाई तटस्थभावले हेर्ने अभ्यास गर्दछ भने आफ्नो मनको त्यस स्वभावलाई पल्टाउँछ जसको अप्रिय संवेदना उत्पन्न हुँदा नयाँ नयाँ अकुशल संस्कार बनाउने बानी बनी सकेको हुन्छ । धेरैजसो मरणासन्न अवस्थामा स्वभावजन्य संस्कार नै बन्दछ । अनि जसरी नयाँ संस्कार रहन्छ । त्यसैसँग मिल्ने कुनै पुरानो भवसंस्कार तैरिएर आउने मौका पाउँछ । मृत्यु हुन लाग्दा त अप्रिय संवेदनाहरूसित नै सामना गर्ने अधिक संभावना हुन्छ । जरा, व्याधि र मरण दुःखदायी हुन् अर्थात् दुःख संवेदना दायक हुन् । कोही असाधक भएमा वा कच्चा साधक भएमा यसबाट व्याकुल भएर क्रोध, द्वेष वा चिड्चिडाहटको प्रतिक्रिया गर्दछ र यस्तै प्रकारको कुनै पुरानो अकुशल भव संस्कारलाई जगाउने अवसर दिन्छ । परन्तु कोही परम साधिका माता रामीदेवी जस्तै वा साधक रतिलाल भाई जस्तै यी अहत्य पीडाजनक संवेदनालाई पनि तटस्थ भावले हेर्ने काम गर्दछ भने मरणासन्न अवस्थामा यस्तो अधोगति तिर लैजाने भव संस्कार भवङ्गमा डबेर रहेको भए तापनि त्यसले निस्कने मौका पाउँदैन । यसरी नै सामान्य व्यक्ति भविष्य प्रति संधै आशंकित आतंकित हुने स्वभावको छ भने त्यो मृत्युको संभावनाले भयभित हुन्छ । भयसंग सम्बन्धित कुनै भव संस्कार उत्पन्न गर्ने मौका दिन्छ अथवा परिवार बाट छुट्टिनु पर्ने कल्पना मात्रले दुःखी हुन्छ भने मृत्युको समय विछोडको दुःख उत्पन्न हुन्छ । जसबाट त्यस्तै प्रकारको अकुशल भव संस्कार जगाउन सहायक हुन्छ । विपश्यी साधकले दुःख र भयको संवेदनालाई साक्षी भावले हेर्दै यी संस्कारलाई दुर्बल बनाई दिन्छ, मृत्युको समयमा यसलाई आउने मौका दिदैन ।

मृत्युको सही तैयारी यही हो कि बारबार आफ्नो शरीर र चित्तमा हुने संवेदनालाई अनित्य बोधको आधारमा समता भावले हेर्ने बानी बनाएमा मरणासन्न अवस्थामा चित्त धारामा यही समताको स्वभाव स्वतः प्रकट हुनेछ र गाडी त्यस्तो लीममै जोड्न जान्छ जसमा चढेर साधक अर्को भव भूमिमा पनि विपश्यना गर्दै रहन सक्नेछ । यसरी अधोगतिबाट बच्दै सद्‌गति प्राप्त गर्दछ, किनभने अधोगतिको भूमिमा विपश्यना गर्न सकिदैन ।

यस्तो मंगल मृत्यु प्राप्त गर्नमा मरणासन्न अवस्थामा पुगेको साधकको निकटस्थ परिवारहरू पनि सहायक हुन्छन् त्यस समयमा साधनाको धर्ममय बातावरण बनाई राख्छन् त्यहाँ न कोही रून्छन्, न विलाप गर्छन् न विछोडको सन्तापको तरङ्ग उत्पन्न गर्दछन् । विपश्यना र मंगल मैत्री तरङ्गले वातावरणलाई मंगल मरण हुन अनुकूल बनाई दिन्छन् ।

कहिल्यै विपश्यना नगर्ने व्यक्तिलाई पनि मृत्युको समयमा दान, शील आदि कुशल भव संस्कारहरू सन्मुख आईपुगेमा त्यसले सद्‌गति त प्राप्त गर्दछ । तर विपश्यी साधकको विशेषता यो हो कि उसले त्यस भूमिमा प्रतिसन्धि प्राप्त गरेर विपश्यनाको अभ्यासलाई कायम राख्नमा सफल हुन्छ र यसप्रकार चित्त धाराको भवङ्गमा संग्रहित अनेक भवसंस्कार संग्रहलाई विस्तारै घटाउँदै आफ्नो भवयात्रालाई छोट्याउँछ र ढिलो चाँडो टर्मिनलमा पुग्दछ ।

साधकहरू ! ठूलो पुण्यले विपश्यना प्राप्त भई रहेको छ । यसको अभ्यास गरी मनुष्य-जीवन सफल गरौं सार्थक बनाऔं । मृत्यु जहिले आए पनि समताको चित्त भूमिमा नै आवोस् । मङ्गलको सन्देश लिएरै आवोस् । ■

बुद्धशासनको इतिहास–१२

■ भिक्षु अमृतानन्द

महासांघिक निकाय निस्कन विवादको कारण भएको कुरा महादेव स्थविरले निम्न पाँच कारण देखाएको छ भनी नलिनाक्षदत्त पण्डितले आफ्नो पुस्तकमा यसो भनेको छ :–

(१) अरहत भिक्षुले आफूले नजानीकन पनि पापगर्न सक्छ,

(२) अरहत भइसकेपछि पनि आफू अरहत भएको थाहा नपाउन सक्छ,

(३) धर्म सम्बन्धि कुनै कुरामा अरहतहरूको पनि शंका हुन सक्छ,

(४) आचार्यको सहायता नभैकन अरहत हुन सकिदैन,

(५) ध्यान भावना गरीरहँदा 'अहोदुख !' भनी भन्नुपर्छ।"

यी पाँच कारण नलिनाक्षदत्तजीले भव्य, वसुमित्त, विनितदेव आदि पूर्वाचार्यहरूको चीन भाषानुदित पुस्तकबाट उद्धृत गरी लिएको हो।

यी पाँच कुरा ई.जे. थोमस् महाशयले अलि फरक गरी लेखेका छन्*।

स्थविरवादी महास्थविरहरूको पालि ग्रन्थमा यो कुरा किन उल्लेख नभएको भन्ने विषयमा नलिनाक्षदत्त पण्डितजीले यसो भनेका छन्-"स्थविरवादी भिक्षुहरू विनयगरूक भएको हुँदा विनय सम्बन्धि निस्केका मतभेद मात्र लिएका होलान, महासांघिक भिक्षुहरू धर्मगरूक भएको हुँदा धर्मसम्बन्धि निस्केका वाद-विवादका कुरा मात्र लिएको हुनसक्छ।" सम्भवतः यी कुरा त्यस्तै हुनसक्छ। परन्तु यी पाँच कुरा चीन भाषाका ग्रन्थमा मात्र देखिन्छ।

ल्हासाको ग्रन्थमा त विनय सम्वन्धी दस वटा देखीएको कुरा माथी उल्लेख भइसकेको छ। चाहे विनय, चाहे धर्म-जुनसुकै सम्बन्धमा मतभेद निस्केको होस, मतभेद भएर मूल स्थविरवादी संघबाट छुटेर महासांघिकवाद निस्केको कुरात निर्विवाद सिद्ध छ।

समय वितेपछि उपर्युक्त महासांघिक निकायबाट फेरी अर्को 'गोकुलिक'र 'एकब्बोहारिक' भन्ने दुइ आचार्य मत निस्के।

पुनः कालान्तरमा गोकुलिक दलबाट 'पञ्ञत्तिवाद' र 'वाहुलिक' भन्ने दुइ दल निस्के। बाहुलिक अथवा बहुस्सुतिक दलबाट पुनः 'चेतिय वाद' भन्ने मत निस्क्यो। यसरी भगवान परिनिर्वाणको दुइसय वर्षको बिचमा महासांघिक निकायबाट पाँच दल निस्के।

यही दुइसय वर्षको बिचमा थेरवादी भिक्षु संघबाट 'महिंसासक' र 'वज्जिपुत्तक' भन्ने दुइ मत निस्के। पुनः वज्जिपुत्तक दलबाट

'धम्मुत्तरिय','भद्दयानिक', 'छन्नगरिक (छन्नागारिक)' र 'सम्मित्तीय' भन्ने चारथरी निस्के।

महिंसासक तर्फबाट 'सब्बत्थिवादी' र 'धम्मगुत्तिक' भन्ने दुइ थरी निस्के।

फेरि सब्बत्थिवादीको तर्फबाट 'कस्सपिक' र 'संकन्तिक' भन्ने दुइ थरी निस्के।

संकन्तिक तर्फबाट 'सुत्रवादी' भन्ने एक थरी निस्के।

यस प्रकार दुइ सय वर्षको बीचमा मूल थेरवादीको तर्फबाट एघार थरी भएर निस्के।

(१) महिंसासक (२) वज्जिपुत्तक (३) सब्बत्थिवादी
(४) धम्मगुत्तिक (५) धम्मुत्तरिय (६) भद्दयानिक
(७) छन्नागारिक (८) सम्मित्तिय (९) कस्सपिक
(१०) संकन्तिक (११) सुत्तवादी

महासांघिक तर्फको पाँचः–

(१) गोकुलिक (२) एकब्बोहारिक (३) पञ्ञत्तिवादी
(४) चेतियवादी (५) बहुस्सुतिक।

एघार र पाँच गरी १६ तथा मूल थेरवादी र महासांघिक गरी दुइ समेत जम्मा १८ निकाय भयो। यति निकाय तृतीय संगायना अगावै भैसकेको थियो। यति मध्ये १७ छुटेर गएका वाद भए एक नछुटेको मूल वाद भयो। तसर्थ दीपवंशमा भनेको छ–

"सत्तरस भिन्नवादा एकवादो अभिन्नको,
सब्बेवट्ठारस होन्ति भिन्न वादेन ते सह।
निग्रोधाव महारुक्खो थेरवादानमुत्तमो॥" *क्रमशः*

* origin of Buddhist thought

Downloaded from http://www.dhamma.digital

केही बौद्ध विश्वासहरू...१२

■ ले. के श्रीधम्मानन्द, अनु. वरदेश मानन्धर

भावना अभ्यास गर्न हामीमा दृढ प्रतिज्ञा, प्रयत्न र धैर्यता हुनु पर्दछ । तुरून्तै फल पाउने आशा गर्न सकिंदैन । हामीले यो सम्झनु पर्दछ कि कसैलाई डाक्टर, वकिल, गणितज्ञ, दार्शनिक, इतिहासविद वा वैज्ञानिक बन्नका लागि धेरै वर्ष लाग्दछ । त्यसरी नै एउटा कुसल ध्यानी बन्न, आफ्नो भ्रमपूर्ण मनलाई नियन्त्रण गर्न र इन्द्रियहरूलाई शान्त पार्न उसलाई केही समय लाग्ने छ । भावनाको अभ्यास गर्नु नदीको विपरीत धारमा पौडी खेल्नु जस्तै हो । यसकारण आफ्नो भावनाबाट छिटो फल पाएन भनेर आफ्नो धैर्य गुमाउनु हुँदैन । त्यसको साथमा त्यस योगी (ध्यानी) ले शीललाई पनि अभिबृद्धि गर्नु पर्दछ । ध्यान गर्नको लागि सुहाउँदो ठाउँ अर्को महत्वपूण पक्ष हो । ध्यान गर्ने व्यक्तिको ध्यान गर्ने एक आरम्मण **(object)** हुनु पर्दछ ।

कसैले बुद्धको मूर्तिलाई आरम्मणको रूपमा लिन्छन् र यसैमा एक चित्त गर्दछन् कसैले सास भित्र जाने र बाहिर आउनेमा एकचित्त गर्दछन । आरम्मणको रूपमा लिन्छन् र यसैमा एक चित्त गर्दछन् । कसैले सास भित्र जाने र बाहिर आउनेमा एकचित्त गर्दछन । आरम्मण जुनसुकै भएता पनि यदि कसैले भावना अभ्यास गर्न खोज्छ भने उसले अवश्य पनि आराम पाउने छ । भावनाले उसलाई शारीरिक एवं मानसिक सुख पाउन र चाहने बखतमा मनलाई नियन्त्रण गर्न धेरै मद्दत गर्दछ ।

दुष्टचाइँबाट अलग्ग रहेर मात्रै पनि मान्छेले मानवताको सर्वश्रेष्ठ सेवा गर्न सक्छ । भावनाबाट विकसित गरिएको सुसंस्कृत मन अरूको सेवाको लागि सबैभन्दा बढी उपयोगी हुँदछ । भावना मान्छेको अमुल्य समयको बर्बादी होइन । योगीको उन्नत मनले धेरै मानबीय समस्याहरू समाधान गर्न सक्छ र उसलाई ज्ञान दिनमा धेरै उपयोगी हुन्छ ।

आधुनिक विश्वमा धेरै भइरहने हल्ला एवं अरू बाधाहरूको बावजुद पनि मान्छेलाई शान्तपूर्वक जिउनमा भावना धेरै उपयोगी छ । धेरै जनसंख्या भएका हाम्रो विश्वमा विभिन्न प्रकारका बाह्य बाधाहरू भइरहन सक्तछ । हामी जङ्गल वा पहाडी उपत्यका वा कतै गएर पूर्ण रूपले एकान्त जीवन बिताउने आशा राख्न सक्तैनौं । हामी अत्यन्त भीडबाट टाढा भएर हात्तिको दाँतले बनेको धरहरा (बुर्जा) मा बस्ने आशा गर्न पनि सक्दैनौं । सम्यक् (सही) भावना जीवन बाट भाग्नु होइन, अस्थायी रूपले (जीवनलाई) बिर्सनको लागि लुक्ने ठाउँ पनि होइन । यदी भावना यथार्थ रूपमा भन्ने हो भने हामी बाँचिरहेको यस विश्वलाई सामना गर्न, बुझ्न र जीत्नको लागि मान्छेको मनलाई तालिम गर्नु नै यसको लक्ष्य रहेको छ । आधुनिक विश्वमा भावनामय जीवनको लागि आउने असंख्य बाधाहरूलाई सहनको लागि हामीलाई तयार पार्नु हामीले सिक्नु पर्दछ ।

मान्छेहरू आफ्ना भौतिक आकाँक्षाहरू पूरा गर्न चाहन्छन् । आफ्ना भौतिक फाइदाहरूलाई बृद्धि गर्न चाहन्छन् उनीहरू भावनालाई एउटा राम्रो काममा प्रयोग गर्न चाहन्छन् । शायद उनीहरू यो बुझ्न असमर्थ भएका छन् कि भावनाको दिशा इच्छाको बृद्धि गर्ने तर्फ नभई कम गर्ने तर्फ छ । भौतिक आकांक्षाहरू ठिक प्रकारको ध्यानको लागि शायदै योग्य छ होला जसको (भावनाको) लक्ष्य सांसारिक मामिला भन्दा बाहिर छ । हामीले भावना गरेर त्यस्तो कुनै हासिल गर्न खोज्नु पर्छ जुन पैसाले किन्न वा प्रदान गर्न सक्तैन । **यदि तपाई भावना अभ्यास गर्नु हुन्छ भने** तपाईलाई अरूले सताई रहेता पनि तपाई एउटा भद्र पुरूषले जस्तै व्यवहार गर्न सिक्नु हुनेछ,। तपाईले आफै भित्र शान्त र खुसी हुने सिक्नु हुनेछ । त्यस्तै ईर्ष्या, द्वेष,घमण्ड, अहंपना जस्ता खराब विचार र वेदनाहरूले मनलाई व्याकुल पार्ने अवस्थामा कसरी मनलाई नियन्त्रण गर्ने भन्ने सिक्नु हुनेछ । भावना अभ्यास गर्नु हुन्छ भने तपाई कुनै चौबाटोमा हुने बेलामा र कुन बाटोतिर जाने भनेर थाहा नपाएका समयमा उचित निर्णय लिन सिक्नु हुनेछ । यी गुणहरूलाई तपाई भावना अभ्यास गरे विकास गर्न सक्नु हुनेछ । यी गुणहरू कुनै पनि पसलबाट किन्न सकिंदैन । । जतिसुकै पैसा वा सम्पतिले पनि यी गुणहरू किन्न सकिंदैनन् । तैपनि तपाई यिनीहरूलाई प्राप्त गर्न सक्नु हुन्छ– यदि तपाई भावना अभ्यास गर्नु हुन्छ भने । र अन्त्यमा बौद्ध ध्यानको परम उदेश्य, लक्ष मनबाट सबै दूषण (क्लेश) हरू निर्मुल गर्ने र अन्तिम लक्ष– निर्वाण– प्राप्त गर्नु नै हो ।

क्रमशः

जस्तो गर्छौ उस्तै पाउँछौ

■ नरेन्द्रनाथ भट्टराई

प्रायस: मानिस गर्ने बेलामा मनपरी गर्छन् अनि त्यसको प्रतिफल भोग्नुपर्दा भगवान्‌लाई दोष दिन थाल्दछन् ! भगवान्‌ले सबै मानिसलाई कर्म गर्न र त्यसको फल भोग्न पूर्णरूपले स्वतन्त्रता प्रदान गर्नुभएको छ ।

एउटी गृहणी हरेक दिन बिहान आफ्ना परिवारलाई चाहिने जति रोटी पकाइसकेपछि आखिरमा एउटा रोटी भीख माग्न आउनेलाई दिने गर्दथिन् । यता हरेक दिन ठीक त्यही समयमा त्यहाँ एउटा कुप्रे, लङ्गडो, भीखमङ्गा आएर **" दु:ख देऊ, दु:ख पाऊ,सुख देऊ सुख पाऊ"** भन्दै कराउँदै गर्दथ्यो । गृहिणीले पनि त्यसैलाई दिनदिनै त्यो रोटी दिने गर्दथिन् । धेरै दिनसम्म जहिले पनि त्यही कुप्रे, लङ्गडो बूढो ! त्यही एउटा थेगो, "दु:ख देऊ, दु:ख पाऊ, सुख देऊ, सुख पाऊ" सुन्दा र देख्दा गृहिणी वाक्क भइछन् । कसरी र के गरेमा त्यस कुप्रेको अनुहार हेर्न पनि नपर्ने र त्यसको झर्को लाग्दो आवाज पनि सुन्न नपर्ने होला भन्दाभन्दै एकदिन बिहान रोटी बनाउन लाग्दा तिनलाई यस्तो दुर्विचार उठ्यो- "यदि रोटीमा विष मिलाएर दिएँ भने त सबै झन्झटबाट मुक्त होइन्छ ।" यति विचार गरी अन्तिम रोटीमा विष मिसाएर बनाइदिइन् । त्यसैबखत त्यो माग्ने सधैंझैं आएर करायो । रोटी हातमा लिएर जुरुक्क उठेकी थिइन् उनमा फेरि सद्भाव उठ्यो । "धत्तेरिका ! यस्तो गर्नु त महापाप हो !" यति विचार गरी तुरुन्त त्यो रोटीलाई आगोमा हालिदिएर अर्कै राम्रो एउटा रोटी लगेर दिइन् ।

चारखुट्टा टेकेर हिंड्ने तथा घाँस खाने जन्तु वास्तवमा पशु होइनन् जो मन, बुद्धि र अहंकारको पाशोमा बाँधिएर वासनारूपी घाँस खाएर जीवनयापन गर्दछ त्यही वास्तविक पशु हो ।

साभारः परमात्माको दर्शन (चिन्तनद्वारा)

ती आइमाइको एक्लो छोरो काम गर्न विदेश गएको धेरै दिनदेखि खबर पनि नआएको खिन्न भएर बसिरहेकी थिइन् । त्यसैदिन साँझ कसैले ढोका घच्घच्याएको आवाज आयो ! ढोका खोल्छिन् त आफ्ना तिनै छोरा मरणासन्न अवस्थामा थरथर काम्दै, लडखडाउँदै उभिरहेको देखिन् । "के भयो बाबु ! तिमीलाई ? यस्तो के हालत बनाएको" भनी सोध्दा छोराले भने-"आमा ! भाग्यले गर्दा आज हजूरले मेरो मुख देख्नु पाउनु भयो ! त्यो भीख मङ्गाले यदि आज मलाई रोटी खान नदिएको भए म त्यही पाटीमा मर्ने थिएँ ।" के भयो ! सबै कुरा खुलस्त भनन भनी आमाले भन्दा छोराले भने- "विदेशबाट पैसा कमाएर आउँदै थिएँ, बाटामा चोरहरूले सबै पैसा लुटेर लगे । त्यसपछि म बाटैमा बिरामी परें । रोग र भोकले गर्दा झन् झन् कमजोर हुन थालें । आज बिहान त्यो परको पाटीमा आइपुग्दा त म उठ्नै नसक्ने र बोल्नै नसक्ने भएँ । त्यसैबखत एउटा कुप्रो र लङ्गो माग्ने हातमा एउटा रोटी लिएर म भए ठाउँमा आएर, "आज एक छाक म खाना खान्न यसैलाई खाउँछु भनेर मलाई खान दियो । त्यो एउटा रोटी मेरो पेटमा परेपछि म यतिसम्म बल्लबल्ल हिंडेर आउन सकें नत्र अहिलेसम्म म मरिसक्ने थिएँ ।"

छोराको कुरा सुन्दा बल्ल आमाले बुझिन्, त्यो माग्नले भन्ने गरेको महान वाणीको अर्थ । यदि तिनले त्यस दिन बिहानको रोटीमा विष मिलाइ दिएको भए के हुने थियो होला त ? **" जस्तो गर्छौ त्यस्तै पाउँछौ"** । ■

धर्मकीर्ति विहारमा बुद्धपूजा र धर्मदेशना

मिति	बुद्धपूजा	धर्मदेशना
२०६६/५/१२	वीर्यवती गुरुमां	वीर्यवती गुरुमां
२०६६/५/१९	चमेली गुरुमां	धम्मवती गुरुमां
२०६६/५/२७	पुण्यवती गुरुमां	पुण्यवती गुरुमां
२०६६/६/१	चमेली गुरुमां	धम्मवती गुरुमां
२०६६/६/२	केशावती गुरुमां	केशावती गुरुमां

Downloaded from http://www.dhamma.digital

योग अभ्यास विधि - भाग ४७

रेकी, योगा शिक्षक एवं प्रा.चि.डा. गोपाल प्रधान
रेकी वैकल्पिक उपचार केन्द्र, दिव्यज्योती समूह नेपाल, भोटाहिटी, काठमाण्डौ, फोन नं.: ४२२४०८५

मुटुमा लाग्ने बाथ रोग (Rheumatic Heart Disease)

आधुनिक चिकित्सा विज्ञानका भाषामा Rheumatic Fever and Rheumatic Heart Disease नामबाट चिनिने हात खुट्टाका जोर्नीहरू घाउ दुखे जस्तो गरी दुख्ने र मुटु सियोले घोचे जस्तो गरी चरक्क चर्किने गरी दुख्ने यो रोग असावधान भएका अत्यन्तै डरलाग्दो रूप लिन सक्दछ। बाथ जरो "मुटुमा लाग्ने बाथ रोग" बिटाहेमोलाइटिक सट्रेप्टोकोकस ग्रुप 'ए' नामक सूक्ष्मकिटाणुबाट हुन्छ। ३ देखि १५ वर्षसम्मका बालबालिकालाई यो रोग सबैभन्दा बढी पाइन्छ भने २५ वर्ष भन्दा बढी उमेरकालाई यस रोगले अत्यन्त कम मात्र आक्रमण गर्दछ। हाम्रो जस्तो स्वास्थ्य साक्षरता नभएका देशहरू वर्षेनी यस रोगका कारण धेरै स्कुल जाने उमेरका बालबालिकाहरूको मुटुको ढोका (भल्भ)हरू खराब हुने र बिग्रने रोग लाग्दछ, जसलाई मुटुमा लाग्ने बाथ रोग भनिन्छ।

रोगका लक्षणहरू:

१. घाँटी दुख्छ र जरो आउँछ। जरो आएको ५-६ दिनपछि औषधि खाएर वा त्यसै पनि सञ्चो हुन्छ।
२. सञ्चो भएको १ देखि ४ हप्ताका बीचमा फेरि जरो दोहोरिएर आउँछ। यस पटक जसको साथमा हातखुट्टाका ठूला जोर्नीहरू दुख्छ र सुन्निन्छन्।
३. जोर्नीहरूको दुखाई एकपछि अर्कोमा सर्दै जान्छ। अरू प्रकारका बाथहरूमा जोर्नीहरूमा एकैपटक प्रभावित भएका धेरै पाइन्छन् भने यसमा एउटा जोर्नी प्रभावित भएर सञ्चो भएपछि अर्को प्रभावित हुन थाल्दछ। सर्दै दुख्दै गर्ने यो लक्षण यस रोगको मुख्य लक्षण हो।
४. कुनै-कुनै बिरामीमा कुहिनामा, नलीहाडका छालामुनि, घुँडामुनि, साना-साना केराउको दानाजत्रा गिर्खाहरू देखा पर्दछन्। यस्ता गिर्खाहरू केही दिन, हप्ता र महिनौंसम्म रहिरहन सक्दछन्। यस्ता गिर्खाहरू भएका धेरैजसो बिरामीहरूमा मुटु सुन्निएको पाइएको छ।
५. कुनै-कुनै बिरामीमा हातखुट्टामध्ये कुनै एक भागमा झट्का दिने खालको लक्षण देखिन सक्दछ। बाथ जरोले दिमागमा असर पार्दा यस्तो हुन सक्दछ।
६. कुनै-कुनै बिरामीमा पेट या पिठ्युँमा नचिलाउने बीचमा सेतो र वरिपरि रातो घेरा भएको डाबर या छापहरू देखिन सक्दछन्।
७. बाथ जरोका कारण मुटुका ४ ढोका (भल्भ) हरूमध्ये कुनै एक वा सोभन्दा बढी भल्भहरू बिग्रेर, साँगुरिने यो खुकुलो हुने हुन्छन्। यस्तो स्थितिमा मुटुका ढोका (भल्भ)हरूबाट रगत आवतजावत गर्न गाह्रो पर्दछ, जसले मुटु सुन्निन थाल्दछ। बाथ जरोको सबैभन्दा घातक अवस्था यही हो।
८. बाथ जरोले दुखेको घाँटी या जोर्नी सजिलै सञ्चो भएर जान्छ। पछिका लागि कुनै नराम्रो गरी क्षति पुऱ्याउँछ। औषधि उपचार गरेर पनि पुरानै अवस्थामा ल्याउन सकिदैन। त्यसैले भनिएको हो- यस रोगले हातखुट्टाका जोर्नीहरू घाउ दुखेजस्तो दुख्छ र मुटु सियोले घोचेजस्तै गरी दुख्छ, जसलाई छोटकरीमा मुटुको बाथ रोगले जोर्नीहरूलाई चाट्छ र मुटुलाई टोक्छ भन्दछन्।

रोकथाम:

१. स्कुल जाने उमेरका बालबालिका र २५ वर्षभन्दा कम उमेरका युवामा घाँटी दुख्ने, जरो आउने, सरी-सरी जोर्नीहरू दुख्ने आदि भएमा तुरुन्त मुटु रोग विशेषज्ञलाई भेटेर सल्लाह लिनुपर्दछ। मुटु रोग विशेषज्ञ नजिकमा नभएमा कुनै पनि चिकित्सक(डाक्टर) लाई भेटेर सल्लाह लिनुपर्दछ।
२. बाथ जरो भएको बेला चिकित्सकको सल्लाहअनुसार उपचार गरे यो रोग ठूलो होइन, सजिलै सञ्चो हुन्छ, तर बाथ जरो बाथ मुटु रोगमा पुगेपछि मुटु र त्यसका भल्भ क्षतिग्रस्त हुन्छन्। यस्तो अवस्थाको उपचार अत्यन्त खर्चिलो र गाह्रो उपचारपछि पनि मुटुलाई पहिलेजस्तै बनाउन सकिन्छ भन्ने केही छैन।
३. स्कुलका कक्षा कोठाहरू घाम पस्ने र हावा राम्रोसँग आउने - जाने खुल्ला बनाउनुपर्दछ। एउटै कक्षामा धेरै विद्यार्थीहरू गुम्स्याएर राख्नु हुँदैन। चिसो, कम प्रकाश भएको र गुम्सिएको स्थानमा बस्ने बाल-बालिकाहरूलाई बाथ जरोले बढी आक्रमण गर्ने हुनाले यसमा सावधान हुनुपर्दछ।
४. मुटु हल्लिने, स्याँ-स्याँ गर्ने, दुब्लो कमजोर, खुट्टा सुन्निएको विद्यार्थी आफ्नो स्कुलमा छ भने शिक्षकले त्यस्तो विद्यार्थीलाई तुरुन्त मुटुरोग विशेषज्ञकहाँ रोग निदान र उपचारका लागि पठाउनुपर्दछ।
५. कुनै पनि अभिभावकले आफ्नो सन्तानमा बाथ जरोको लक्षण देखेमा तुरुन्त मुटुरोग विशेषज्ञ या नजिकको कुनै चिकित्सकको तत्काल सल्लाह लिनुपर्दछ।
६. मुटुरोग विशेषज्ञले बताएअनुसार लापरवाही नगरी नियमित औषधि उपचार गर्नुपर्दछ।

Downloaded from http://www.dhamma.digital

शाक्यहरूको चिनापर्ची–२

प्रस्तुतकर्ता– हर्षमुनि शाक्य, नमनटोल

आठौं शताब्दीका नालन्दा विश्वविद्यालयका प्राध्यापक पद्मसम्भवले पनि कामरू र तिरहुत गएर थारूहरूको बयान गरेका छन् । थारूहरू शाक्यवंशज हुन् भनेर भनेका छन् ।

वि.सं. २००४ साल बैशाख पूर्णिमाको उपलक्ष्यमा म्यानमार (बर्मा) का बर्मिभिक्षु धम्माबुद्ध भन्तेले अलइण्डिया रेडियोमा बोल्नुभएको अनुसार पिप्पलीवनबाट शाक्य धजराज बर्मामा गएका हुन् । बर्मि शाक्यहरूलाई पनि मोरिय शाक्य भन्दथे ।

म्यानमारको दशवटा वंशावलीमा मोरिय शाक्य भनेर लेखेका छन्:

श्रीलंकाकै महावंशका अनुसार राजा शुद्धोदनका भाई एवं भगवान बुद्धका काका अमृतोदनका छोरा पाण्डु शाक्य कपिलवस्तुको पतन हुनु भन्दा अगाडि नै आफ्ना केही अनुयायीहरूका साथ गंगापारि बसाईं सरेका थिए । त्यहाँ उनले एउटा नयाँ शहर बसालेर राज्य गरे । समय बित्दै गएपछि उनका सात छोरा र एक छोरी भए । छोरी चाहीं सबभन्दा कान्छी सन्तान थिइन् र तिनको नाउँ भद्रकात्यायनी राखिएको थियो । तिनी असाध्यै राम्री थिइन् र तिनको वर्ण सुनौलो थियो । तिनको विवाह ई.पु. ४४४ देखि ४१४ सम्म राज्य गर्ने श्रीलंकाका दोश्रो राजा पाण्डुवासुदेवसित भएको थिया । पछि भद्रकात्यायनीका ६ जना दाजुहरू पनि आफ्ना आमा बाबुको अनुमति लिएर लंकामा गए तथा त्यहीं बसोबास गरे । लंकामा उनीहरूले स्थापना गरेर बसोबास गरेका गाउँहरूको उनीहरूकै नाउँबाट नामाकरण गरियो जस्तै: रामको नाउँबाट रामगोण (गोण-ग्राम) उरूबेलबाट उरूबेलगोण, अनुराधबाट अनुराधगोण, बिजितबाट बिजितगोण दीर्घायुबाट दीर्घगोण र रोहणबाट रोहणगोण । यसरी लंकाको प्राचीन राजवंश पनि आमासिरबाट बुद्धकै शाक्यकुलको भएको भनेर महावंशमा लेखिएको छ ।

पुष्यमित्रशुँगको सैनिक विद्रोहबाट नेपालमा भागेर आएका शाक्यहरू:

फ्रेन्च इतिहासकार सिलमाँ लेभिले लेखेको लै: नेपालको भनाई अनुसार ई.पु. १८५ मा मोरिय शाक्य कुलका सम्राट बृहरथको शासनकालमा सम्राट अशोक पछि ब्राह्मणहरू प्रति वैमनुस्यको कारणले षडयन्त्र चलिरहेको थियो । यो वैमनुस्य यति ठूलो भएर गयो कि यसले उग्र रूप धारण गर्‍यो र फलस्वरूप मौर्य वंशको सर्वनाश पारिदियो । अन्तिम मौर्य सम्राट बृहरथको पुरोहित र सेनापति पुष्यमित्रसुङ्गले सम्राट बृहरथको हत्या गरेर मगधको गद्दी छिनेर लिए । सेनापति पुष्यमित्रशुंगले अष्टाध्यायीको महाभाष्यकार महर्षि पतञ्जलीको शिष्य पुष्यमित्रशुंगले आफूलाई आर्शीवाद पाएकोमा अश्वमेधका अनुष्ठान गरायो ।

षडयन्त्र सफलता भएपछि नाम मनु थियो परन्तु लेख एक जना ब्राह्मण भृगुवंशीय ब्राह्मणले पतञ्जलीको सहकारीतामा भारद्वाज गोत्तिय पुष्यमित्रशुंगको तलवारको छायामा एक धर्मशास्त्र मनुस्मृतिको निरूपण भयो । मनुस्मृतिले राजाको विरूद्ध विद्रोह गर्ने पनि अप्राकृतिक र पाप भनेर घोषणा गर्‍यो । राजा भनेको महा देवता हो ।

हालका राजा क्षेत्री पनि होइन ब्राह्मण हो । त्यसको देवत्वमा कसले अविश्वास गर्न सक्ने विश्वासमा बसी रहनुपर्ने अवस्था थियो । सम्राट वृहरथलाई मारिसकेपछि आफू राजा भई शासन चलाए पछि सेनापति पुष्यमित्रशुंगले धेरै संख्यामा बौद्धहरूलाई धमाधम दमन गर्न लाग्यो । दमन मात्र होइन धेरैका हत्या पनि गरे । धेरैजसो बौद्धहरूलाई समुद्रमा फ्याँकेर हत्या गरे र विभिन्न किसिमबाट सजायँ दिने यस अवस्थाबाट बच्नको लागि बौद्धहरू भागेर आएको र त्यस मध्ये धेरै जसो कौशाम्वी, अयोध्या, मथुरा, गान्धार (हाल अफगानिस्तान र पाकिस्तान) बाट आउने धेरै जसो शाक्यहरू छन् । यिनीहरू पनि पछि नेवार भएर नेपाल मण्डलको विकासमा यिनीहरूले पनि योगदान दिएका थिए ।

सन् १९३५ मा राहुल संकृत्यायनले तिब्बतको राजधानी ल्हासाको ध्यपुङ विश्वविद्यालयमा प्रवचनमा बोल्नु भएको कुरा प्रज्ञारत्न शाक्यले टिपिराखेको वर्णन:

कोशलका राजा विडुडूभले शाकयहरूमा राज्य कपिलवस्तुमा हमला गर्दाखेरी भागेर भारतको विभिन्न भूमीमा बसोबास गरिरहेको शाक्यहरू पनि पुष्यमित्रशुंगको तानाशाही शासनमा बस्न नसकेर नेपालका विभिन्न वन जंगलमा बस्ती बसालेर बसेका आजका मोरिय शाक्यहरू भनेको हालका थारूहरू हुन् भनेर भारतीय विद्वान महापण्डित राहुल संकृत्यायणले बोल्नु भएको थियो । ■

Downloaded from http://www.dhamma.digital

कर्मले बने बुद्ध

■ केदार शाक्य

संसारमा समय-समयमा विशिष्ट महापुरूषको जन्म भइरहन्छ । गौतम बुद्ध पनि एक त्यस्तै महापुरूष हुन् । उनले संसारलाई शान्ति र सहिष्णुताको बाटोमा हिँडाउन ठूलो त्याग, तपस्या र मिहिनेत गरे । पछि उनकै नामबाट बुद्धधर्मको प्रवर्तन भयो । बुद्ध र बुद्धधर्म विश्वविख्यात भए । आज विश्वले नै उनलाई श्रद्धा र सम्मानका साथ चिन्दछ ।

कपिलवस्तु (नेपाल) का शाक्य राजा शुद्धोदनका छोरा सिद्धार्थको जन्म पच्चीस-छब्बीस सय वर्षपहिले वैशाख पूर्णिमाका दिन लुम्बिनीमा भएको हो । उनकी आमा माइत जाँदा लुम्बिनीको सालको वनमा उनको जन्म भएको थियो । सिद्धार्थ जन्मेको हप्ता दिनमै आमा मायादेवीको मृत्यु भयो । उनको लालनपालन सबै सौतेनी आमा (सानिमा) प्रजापति गौतमीबाट भयो । उनको न्वारनको नाम सिद्धार्थ गौतम हो, तर आफ्ना कर्मले गर्दा उनी गौतम बुद्ध बन्न पुगे ।

सिद्धार्थ सधैं एक्लै घोरिन्थे । यस्तो देखेर राजा सुद्धोदनको चिन्ता झन् बढ्न थाल्यो । उनले सिद्धार्थको मन रमाइलोमा लागोस् भनेर धेरै उपाय गरे । चारैतिर राम्रा राम्रा कुरा मात्र राख्न लगाए । सिद्धार्थले जे जे भन्छन् त्यो तुरून्त पूरा गरिदिने व्यवस्था गरे ।

एकदिन सिद्धार्थलाई सहर घुम्ने इच्छा भयो । राजाले पूरै सहरलाई फूलैफूलले सजाउन लगाए । ठाउँ-ठाउँमा बाजागाजा र नाचगान सुरू भयो । सहर घुम्दा सिद्धार्थले नराम्रा कुरा देख्न नपरोस् भनेर सबैलाई सतर्क गराए । राजाको इच्छानुसार सहर सजाइयो । सहर झकिझकाउ र रमाइलो भयो । नराम्रो भने केही थिएन ।

सिद्धार्थको सहरयात्रा पनि सुरू भयो । उनी रथमा बसेका थिए । छन्दकले रथ हाँकेको थियो । उनले सहरको धेरै भाग घुमे । घुम्दै जाँदा उनले एउटा बूढालाई देखे । बूढो कुप्रो परेको थियो । उसका गोडा लगलग काम्दै थिए । ऊ लौराको भरमा कनीकुथी हिँड्दै थियो । सिद्धार्थले यसअघि त्यस्तो मान्छे देखेका थिएनन् ।

सिद्धार्थले सारथीसित सोधे- छन्दक, त्यो को हो ?

सारथी छन्दकले भन्यो- एउटा बूढो मान्छे हो, कुमार ।

सिद्धार्थले फेरि सोधे- मान्छे बूढो किन हुन्छ ?

तर सारथीले उत्तर दिनसकेन । सिद्धार्थको चित्त पनि बुझ्नसकेन ।

अलिक पर पुगेपछि सिद्धार्थका आँखा फेरि एउटा अर्को मान्छेमाथि अडिए । उनले तुरून्त रथ रोक्न लगाए । रथ अडियो । त्यो मान्छे ह्याकार ह्याकार गर्दै थियो । राम्रोसँग सास फेर्न सकिरहेको थिएन ।

सिद्धार्थले सोधे– त्यो को हो नि ?

सारथीले भन्यो– एउटा रोगी मान्छे हो, कुमार ।

सिद्धार्थले फेरि सोधे– मान्छे रोगी किन हुन्छ ?

तर सारथीले यसको पनि उत्तर दिनसकेन । ऊ त्यत्तिकै अनकनाएर बस्यो । सिद्धार्थ छटपटाउन थाले । उनका मनमा अशान्तिले डेरा जमायो ।

भोलिपल्ट पनि सिद्धार्थ सहर घुम्न हिँडे । बाटामा उनले एउटा लास देखे । लासलाई कपडाले ढाकेर चार जनाले बोकेका थिए । सिद्धार्थ अचम्ममा परे ।

उनले सोधे सारथी- त्यो को हो ?

सारथीले उत्तर दियो-कुमार त्यो लास हो । कुनै मान्छे मरेको छ । त्यसलाई मसानघाटतिर लँदैछन् । सिद्धार्थले फेरि पनि सोधे- मान्छे किन मर्छ ?

सारथी छन्दकले केही पनि भन्नसकेन । त्यसपछि सिद्धार्थले एउटा सन्यासी जोगीलाई देखे । उसको अनुहार तेजिलो थियो । उसको जीउ स्वस्थ थियो । उसले गेरूवा कपडा लगाएको थियो र ऊ सांसारिक सुख-दुखदेखि अलग देखिन्थ्यो । सिद्धार्थले प्रश्न गर्दै सोधे-त्यो को ?

सारथीले उत्तर दियो । एउटा जोगी मान्छे हो, कुमार । उसले घरबार र इष्टमित्र सबैलाई छाडिसकेको छ । उसको शत्रु र मित्र कोही छैन । जग्गाजमिन र घरद्वार केही छैन । माग्छ, खान्छ, हिंड्छ ।

सिद्धार्थले सोधे- त्यसो भए त्यो सारै दु:खी होला, होइन ?

सारथीले भन्यो– कुमार, सबभन्दा सुखी त्यही छ । त्यसलाई कुनै दु:ख छैन, कुनै चिन्ता पनि छैन । सिद्धार्थ दङ्ग परे । सन्यासीको जीवन देखेर उनलाई लोभ लाग्यो । अलिकति रमाइलो पनि लाग्यो ।

उनले विचार गरे- जन्मनु, बूढो हुनु, रोगी हुनु र मर्नुजस्ता दु:ख संसारमा छन् भने तिनबाट मुक्ति पाउने उपाय पनि हुनैपर्छ । मैले त्यस्तो उपाय खोज्नुपर्छ, जसले संसारलाई दु:खबाट मुक्ति देओस् । समस्या छ भने समाधान खोज्नैपर्छ ।

सिद्धार्थको मन चञ्चल हुनथाल्यो । उनका मनमा थरिथरिका प्रश्न उठ्न थाले– मान्छे किन जन्मन्छ ? बूढो किन हुन्छ ? रोगी किन हुन्छ ? किन मर्छ ? यी सब दु:खको मुख्य कारण के हो ? सत्य के हो ? संसार के हो ? उनी यिनै प्रश्न र तिनका उत्तर खोज्नमा डुब्नथाले । उनी झन् एक्लै घोरिनथाले । उनको सारा समय चिन्तनमै बित्नथाल्यो ।

सिद्धार्थको यस्तो अवस्था देखेर राजा शुद्धोदनको चिन्ता सारै बढ्यो । सुध्रिन्छन कि भनेर उनले सिद्धार्थको बिवाह सुन्दरी राजकुमारी यशोधरासित गरिदिए । बिबाह भएपछि सिद्धार्थ सांसारिक माया, मोहमा लाग्लान् भन्ने राजाको बिश्वास थियो । सिद्धार्थ भने कत्ति पनि फेरिएनन् । फेरि पनि यशोधराका गर्भबाट एउटा छोरा

जन्मियो । उनले त्यसको नाम राहु राखे ।

आधा रातमा उनले दरबार छोडे, घरबार छोडे ।

अरू सिद्ध, तपस्वी र विद्वान्सित बसेर कुराकानी गरे । उनले सोधे– मुक्तिको बाटो के हो ? शान्ति कहाँ पाइन्छ ? कसरी पाइन्छ ? सत्य के हो ? तर जति विद्वानसित जति कुरा गरे पनि सिद्धार्थको चित्त बुझेन । उनले बुझे- आफ्नो बाटो आफैं खोज्नुपर्छ । मुक्ति र शान्ति खोजेर सोधेर पाइन्नन् । तपस्या गरे पाउन सकिन्छ कि भन्ठानेर उनले तपस्या गर्ने विचार गरे । उनी बोधगया पुगे र लगातार छ बर्षसम्म घोर तपस्या गरे । जीउ सुकाए, गलाए । जीउमा हाडछालामात्र बाकी रह्यो । फेरि पनि उनले खोजेको कुरा पाएनन् । उनले जीउ सुकाएर कठोर तप गर्नु पनि ब्यर्थ छ भन्ने ठाने ।

सिद्धार्थले कठोर तपस्या छाडे । उनले अछुट मानिएकी सुजाताले दिएको खिर खाए । त्यसले गर्दा उनी स्वस्थ भए ।

सिद्धार्थले अब नयाँ जीवन पाएको अनुभव गर्नथाले । अब उनलाई कुनै शङ्का थिएन । चिन्ता पनि थिएन । दु:ख थिएन र सुख पनि थिएन । दु:ख-सुखदेखि उनी अलग्ग भए । उनको ज्ञानको आँखा खुलिसकेको थियो । उनले बुद्धत्व प्राप्त गरिसकेका थिए । यहींदेखि नै सिद्धार्थ गौतमको नाम गौतम बुद्ध रहन गयो । उनी महात्मा बुद्ध भए ।

आफूले पाएको ज्ञान बुद्धले आफूसित राखेनन् । उनले ज्ञानको प्रचार गर्नथाले । त्यसको थालनी भारतको सारनाथबाट भयो । धेरै मान्छे जुटाएर उनले ज्ञान दिए,

Downloaded from http://www.dhamma.digital

उपदेश दिए । उनले बोल्न लागेका ठाउँमा मानिस ओइरिन थाले । लगातार पैंतालीस वर्षसम्म उनले ज्ञान बाँड्दै हिँडे । विभिन्न किसिमका दुःखबाट छुटकार पाउने बाटो बताउँदै बुद्धले शान्ति र सत्यको खोजी गरे । राजा, महाराजा, गाउँले र सहरिया सबै जातका जनता उनका चेला बने । चेलाको भेलालाई सङ्घ भन्न थालियो । सङ्घमा सबै जात धर्म र विचार भएका मान्छे आउन थाले । सबैले एउटै भाकामा भन्न थाले–

बुद्धं शरणं गच्छामि ।
धम्मं शरणं गच्छामि ॥
सङ्घं शरणं गच्छामि ॥।

जीवनका थुप्रै सुखदुःख भोगेर बुद्धले तिनबाट मुक्ति पाउने बाटो देखाए । प्राणीमात्रको कल्याण चाहने बुद्धले असी वर्षको उमेरमा भारतको कुशीनगर (कुशिनारा) मा प्राण छाडे । त्यसलाई महापरिनिर्वाण भनिन्छ ।

नामले काम होइन, कामले नाम कमाउनुपर्छ । सिद्धार्थले पनि महान् काम गरे र बुद्ध बने । आज उनलाई संसारले चिन्छ र पूजा पनि गर्छ । आज करोडौं मानिसहरू बुद्ध मान्छन् । अरूको दुःखलाई आफ्नै दुःख मान्ने बुद्ध साँच्चै नै अमर छन् । बुद्धका विचारमा सबै मानिस समान छन् । बुद्धका चिन्तन, बुद्धका विचार र बुद्धले देखाएको आचरणको अनुसरण गर्ने सम्प्रदाय अचेल बौद्धधर्मका नामले संसारभर चिनिन्छ । कुनै धर्मका सीमारेखामा सीमित हुन नचाहने समतावादी बुद्धको बेग्लै धर्म हुनपुग्यो ।

लुम्बिनीको एक वनमा जन्मेका एक राजकुमार यसरी आफ्ना विचार र कर्मले गौतम बुद्ध बन्नपुगे । गौतम बुद्ध अब संसारमा छैनन्, तर पनि उनी अमर छन् । उनका महान् विचार आज पनि हामीसित छन् र पछिसम्म पनि रहिरहनेछन् । ■

धम्मपद – २२५

■ रीना तुलाधर (बनिया) 'परियत्ति सद्धम्म कोविद'

**चत्तारि ठानानि नरो पमत्तो, आप ज्जति परदारू पवेसी
अपुञ्जलाभं न निकामसेय्यं, निन्दं ततीयं निरयं चतुत्थं**

**अपुञ्ञलाभो च गती च पापिका, भीतस्स भीताय खी च थोकिका
राजा च दण्डं गरूकं पणेति, तस्मा नरो परदारं न सेवे**

अर्थ–

प्रमादी भएर परस्त्रीसंग व्यभीचार गर्नेको चारवटा दुर्गती हुन्छ । पहिलो -पुण्य लाभ हुँदैन, दोश्रो- राम्रो निन्द्रा सुत्न सक्तैन, तेश्रो- अरूले निन्दा उपहास गर्छन् चौथो- नरक भोग गर्नु पर्ने छ ।

फेरि अकुशल लाभ हुन्छ, दुर्गतीमा पुग्छ, भयभीत हुन्छ, स्त्रीसँग अल्पमात्र रति हुन्छ, राजाद्वारा ठूलो दण्ड हुन्छ । त्यही कारण मानिसहरूले अरूको स्त्रीसँग काम मिथ्याचार गर्नु हुँदैन ।

घटना–

उपरोक्त गाथाहरू भगवान बुद्धले जेतवन विहारमा बस्नु हुँदा अनाथपिण्डिक महाजनका भतिजा खेम नामका महाजनपुत्रको कारणमा बताउनु भएको थियो ।

खेम नामका एक युवा थियो । ऊनी अति धनी हुनुका साथै रूपवान थियो । खेमलाई देखेपछि धेरै स्त्रीहरू उनीसँग भुल्थे । खेम पनि परस्त्रीसँग काम मिथ्याचार गरेरै हिँड्थ्यो ।

तीन पल्ट सम्म त राजपुरूषहरूले तिनलाई काम मिथ्याचार गरेको बेला रंगे हात पकडेर महाराजा प्रसेनजीतकहाँ सजाय दिलाउन लगीसक्यो ।

कोशल महाराजा प्रसेनजीतले भने अनाथपिण्डिक जस्ता ठूला महाजनको भतिजालाई सजाय कसरी दिलाउने भन्ने सोची उनीलाई सजाय नदिईकनै छोडी दिने गऱ्यो । पछिबाट स्वयं अनाथपिण्डिकले नै सबै कुरा थाहा पाएर खेमलाई भगवान बुद्धकहाँ लगेर उपदेश दिलाउन लग्यो ।

भगवान बुद्धले खेमलाई काम मिथ्याचारको दुस्परिणाम बारे धर्म देशना दिनुभयो र उपरोक्त गाथाहरू भन्नु भयो । धर्म देशना पछि खेम श्रोतापन्न भए ।

■

प्रतित्य समुत्पादया विवरण

■ [illegible] नेवा

सुत्रपिटकया दक्वो सिबय् लिपायागु भाग ख- चरिया पिटक । थ्व चरिया पिटके ३५ जन्मया विवरण दु । भगवान बुद्धं प्यंगु असंख्य छगु लाख कल्पया दुँने गुलिनं चर्या (जिवनचर्या पुवंकेंगु) याना बिज्यात व दक्वों बुद्धत्व प्राप्तिया लें (लँपुई) थ्यंकीगु ख: धैगु थुया वई । न्हापा वँने धुंकूगु कल्पय् जन्म जन्मांतर या चर्याया खँ त्वता थ्वहे आयागु भद्र कल्पय् सम्पन्न जूगु जूगुलिं थ्व ग्रन्थया सुरू जुबले थथे धया: त:गु जुल:- कप्पेच सत सहस्से चतुरोच असङ्खेय्ये, एत्थन्तरे यं चरितं सब्बं तं वोधि पाचनं, अतितकप्पे चरितं ठपयित्वा भवा भवे । इमम्हि कप्पे चरि तं पवक्खिस्सं सुणोहि मे । अर्थात प्यंगू असंख्य छगु लाख कल्पया दुँने गुलि चर्यादु व दक्वों बुद्धत्व प्राप्तिया लँपुई थ्यंकीगु ख । न्हापाया कल्पय् जन्म जन्मया खँ त्वता जि आ: थ्व हे कल्पया चर्याया खँ जक्क धाय धका कनाँ बिज्यागु ख: । कनाँ बिज्यागु मध्येनं छथाय प्रतित्य समुत्पादया विवरण दु । थ्व विवरणया खँ जिं थूगु कथं कनां हय् ।

छगू समयय् भगवान श्रावस्तीइ अनाथपिण्डकया जेतवन बिहारे बिज्यानाँ च्वन । अन भिक्षुपिन्त धैबिज्यात । "भन्ते" धया भिक्षु पिन्सं लिस: बिल । भगवान बुद्ध थथे आज्ञा जुया बिज्यात ।

भिक्षुपिं ! प्रतित्य समुत्पादया उपदेश बिये त्यँना । उकियात बाँलाक मन तया न्यँ धैबिज्यात । "ज्यू हवस् भन्ते । धया भिक्षु पिन्सं भगवानयात लिस:बिल ।

भगवानँ थथे आज्ञा जुया बिज्यात :– भिक्षुपिं ! प्रतित्य समुत्पाद छु ख: ? भिक्षुपिं ! अविद्या दयकं संस्कार दई (अविज्जा पच्चया सखारा), संस्कार दयेवं विज्ञान दई (सखार पच्चया विञ्ञाणं); बिज्ञान दयवं नामरूप दई (विञ्ञाणं पच्चया नामरूपं); नामरूप दयवं षड आयतन दई (नामरूप पच्चया सलायतन); षडायतन दयवं स्पर्श दइ (सलायतन पच्चया फस्सो); स्पर्शदयवं वेदना दई(फस्स पच्चया बेदना) वेदना दयवं तृष्णा दई (वेदना पच्चया तण्हा); तृष्णा दयवं उपादान दई (तण्हा पच्चया उपादान) ; उपादान (Appropreating to Oneself) दयवं भव दई (उपादान पच्चया भव); भव जुयवं जन्म (भव पच्चया जाति) जन्म जुयवं, जीर्ण जुई, मृत्यु जुई, शोक जुई, दु:ख दौर्मनस्य व उपायास जुई (जाति पच्चया जरा मरण, शोक, दुख, दोमनस्स, उपायासा सम्भवो होति) थुकथं सम्पुर्ण दु:खया समुदय जुई । थुकियात हे प्रतित्य समुत्पाद धका धाई धका: भिक्षु पिन्त कनां बिज्यागु ख ।

मनुतयगु चित्त नापं यौवनावस्थाय् वइगु चित्तवृतिया आधारे वइगु सवेग अविद्याया कारणं संस्कार सृजना जुई (१) संस्कारया कारणं बिज्ञान सृजना जुई (२) बिज्ञानया कारणं नामरूप सृजना जुई (३) नामरूपया कारणं षडायतन प्रकट जुई (४) षडायतनया कारणं स्पर्श जुई (५) स्पर्शया कारण वेदना उत्पन्न जुई (६) वेदनाया कारणं उपादान जुई (७) उपादानया कारणं भव जुई (८) भव जुयवं जाति (जन्म) जुई (९) जन्म जुयवं जरा (बुढा/बुढी जुइगु) (१०) मरण जुई (११) मरण जुलकि शोक, परिदेव (Lamentation) दु:ख (Pain, Misery, Suffering) दौर्मस्य (Purplexity) उत्पन्न जुईगु (१२) थथे जुया दक्वो दु:ख उत्पति जुइगु ख: ।

प्रतित्य समुत्पादया अर्थ:

सिच्याकेबले, सुछ्वालि च्याकेबले [illegible] वई थें, सिमाया पाखें फल वई थें, फलया पाखें पुसा, व पुसां हाकन सिमा दई थें कारणं कारण दया: वइगु ख: अथवा अप्पा छपा छपा यायाँ अंग: बा प:खा दई थें न्हापा मदुगु दया वईगु ख: धायगु यात भ्रीसं प्रतित्य समुत्पन्न धायमाल । अथेहे अविद्या निसें सुरू जुया जरामरण तक्क छगूया कारण मेगु, मेगुया कारण मेगु जुया उत्पन्न जुईगुलिं व अविद्या धर्मयात भ्रीसं थन प्रतित्य समुत्पाद धायज्यू । छपा, अप्पा, निपा अप्पा यायाँ अथवा छपा अप्पाया च्वोने मेगु अप्पा अले मेगु अप्पाया च्वोने मेगु अप्पा ततँ हयेबले अंग: अथवा प:खा दइथें छगु धर्मताया कारणं मेगु धर्मता उत्पन्न जुया वइगुयात प्रतित्य समुत्पन्न धायमाल ।

आ भ्रीत अवबोध जूगु सही तथ्य ख: वा [illegible] खँने दुगु भ्रम जक्क (Mirage) ख: धका थुइका कायगु धायमाल धा:सा उपमाया लागी क्वयछि धैथें [illegible] हाकगु छगू ख्य: लय् थुखे च्वना उखे दनाँ च्वम्ह व [illegible] ख:ला बुँख्याचा ख: धाय् फैमखु । मनूहे ख: धायगु अविद्या जूवनिं । अविद्या धैगु छु धाय्या लागी विभङ्ग पालि [illegible]

Downloaded from http://www.dhamma.digital

दु– "तत्थ कतमा अविज्जा ? दुक्खे अञ्ञाणं, दुक्ख समुदये अञ्ञाणं, दुक्ख निरोधे अञ्ञाणं, दुक्ख निरोध गामिनिय पटिपदायं अञ्ञाणं, अयं वुच्चति अविज्जा ।"

दु:खया अबोध, दु:खया कारणया अबोध, दु:ख निरोधया अबोध, दु:ख निरोध मार्गया अबोध धाय्बले प्यंगू आर्य सत्य मस्यूगु वा भिक्षुपिन्त कना बिज्या:गु ख: । प्यंगू आर्य सत्यया ज्ञान मदुगु यात हे अविद्या धाई । कपा:, स या:गु लिं, प्वाथय् स्यागुलिं, वा तुति स्यागुलिं दु:ख जुल वा दु:ख वेदना अनुभव जुल धाय्स: । खूसु जुल । थन दु:खया अर्थ हुले ब्यले अनुभवयाना च्वनागु शारिरिक दु:ख, पीडा मखुसे जाति-जरा-ब्याधि-मरण यात हे दु:ख अथवा पंच उपादान स्कन्धया उत्पत्तियात हे दु:ख धाय् मा:गु जुल । थथे धाय्बले रूप (Matter) विज्ञान (Conciousness) संज्ञा (Perception) वेदना (Sensatiion) व संस्कार (Mental Volition) या सयोजन मन(चित्त) नाप जुलकि दु:ख सुरूजुल धायमाल । दु:ख, विपरिणाम दु:ख व संस्कार दु:ख ध्व स्वंगु कथं (त्रिविध) दु:ख जुइगुलिं ध्व पञ्च स्कन्धहे मुल दु:ख ख: अथे जूसां सत्व प्राणिपिन्सं ध्व दु:खया अनुभुति याना कायगु वा कायफुगु अवस्था यक्व हे कम सत्व पिन्सं जक्क या:गु खनेदु । ध्व पञ्च स्कन्धया पुच: योवन अवस्थाय् बांला, नाइसे च्वं, यच्चुसे च्वं धाल यय्कल, ल्व: वंकल ध्वबेलास भीसं ध्व शरिरहे दु:ख पुच: धका चायके मफु, थुईका काय् मफु- अविद्या जुल- जन्म जन्मान्तर क्व: ब्यावंन । व बांलागु शरिरे बात, पित्त, कफ जक्कमखु असुची, मल मुत्र आदी दु धैगु अनुभव मजुल- अविद्या जुल । सत्व प्राणि धैगु पञ्च स कन्धया पुच: अथवा दु:खया पुञ्ज धका धाय् मसया, मफया अथवा मचा:- जियोम्ह, जि, जिमिं काय् जिमिं म्ह्याय्, जिमिकला, जिमि भात, जिमिं तता, जिमिंकिजा, जियोम्ह दाइचा, जियोम्ह मयजु धाल भावनात्मक रूपं पञ्च स्कन्धं मेगु पञ्च स्कन्ध नाप माया, प्रिति, आसक्तिलय् त:क्यना वंनेगु दु:ख अथवा दु:खया हेतु तृष्णा धका सिद्धार्थ गौतम बुद्धं चायका थ:कला काय् त्वता बिज्यागु उदाहरण भीसं कायफु । छुं नं चिजं भीत दु:ख उद्भव वा अनुभूति ज्वी किगु ख:सा व मदई बले सु:ख ज्वीमा; दु:ख गुलि सबल जुल उलि हे व दु:ख अनुभूति मजुइ बले सु:ख ज्वीमा - थन सबल, प्रबल दु:ख धैगु हे पञ्च स्कन्ध प्रति जागृत जुइगु हे दु:ख ख: । ध्व स्वया तच्चवगु दु:ख मेगु मदु । उकीं पञ्च स्कन्धया निरोध त:धंगु सु:ख ज्वीमा । अथे ख:सां थ:गु शरिरे जुया च्वंगु अनित्य स्वभाव प्रति सजग मजूसे मत्यवं वन, मभिं जुल दु:ख जुलहं । भीसं चायके मा:गु खं धैगु ला- जातिपि दुक्खा (जन्म जुइगु हे दु:ख) जरापि दुक्खा (बुढा बुढी जुइगु नं दु:ख) ब्याधि पि दुक्खा (ल्वचं कइगु हे दु:ख) मरणं पि दुक्खो (सिनां वनिगुनं दु:ख) धायगु अवस्था स्वया: ला जन्म ज्वी म्वागु , बुढा बुढी ज्वीमागु ल्वचं कय्का च्वनेम्वागु वे अन्तत: सिनां वनेम्वागु जुल धासा व अवस्था- अविद्या मदुगु अवस्था ख: । शीले स्थापित जुया सजग व समाधिष्ठ जुया,निरन्तर प्रज्ञा जागृत यानां ध्व जिवन संयमित जुया वंने गु हे ध्व जीवनया लस जुइ मा:गु ख । प्रतित्य समुत्पन्न मजुइगु अथवा ध्व जीवने अविद्या मदयके फत धा:सा न्हूगु संस्कार दईमखु, न्हापाया जन्मया संस्कार गुलि संयमित व समता मूल ततस्थ स्वभाव कायम यानां ध्व जीवन निर्वाह यायफत धा:सा निश्चितरूपं अविज्जायत्वेव असेस-विराग निरोधा सङ्खार निरोधो विञ्ञाण निरोधो (अविद्या सम्पुर्णतया दिके फत धा:सा संस्कार फुनां वनिई) सङ्खार निरोधा विञ्ञाण निरोधो(संस्कार दित धा:सा विज्ञान दिनां वनिई) विञ्ञाण निरोधा नामरूप निरोधो (विज्ञान दित धा:सा नामरूप दिनां वनिई) नामरूप निरोधा फस्स निरोधो (नामरूप दित धा:सा स्पर्श दिनां वनिई) फस्स निरोधा वेदना निरोधो (स्पर्श मजुल धा:सा बेदना जुइमखु) वेदना निरोधा तण्हा निरोधो वेदना मजुल: धा:सा तृष्णा जागृत ज्वीमखु) तण्हा निरोधा उपादान निरोधो (तृष्णा मजुल धा:सा उपादान दईमखु) उपादान निरोधा भव निरोधो (उपादान मजुलकि भव दिनां वनिई) भव निरोधा जाति निरोधो (भव दित धा:सा जन्म जुइ मखु) जाति निरोधा जरा मरणं सोक-परिदेव-दुक्ख-दोमनस्सु पायासा निरूज्झन्ति (जन्म जुइम्वाल धा:सा बुढा जुइमखुत, सिनां वनेम्वाल, शोक मजुल, ख्वय् म्वाल, बेचैन ज्वीम्वाल, दिकदारी ज्वीम्वाल) एंवमे तस्स केवलस्स दुक्खक्खन्धस्स निरोधो होति (थथे जुया सारा दु:खया समुदय मजुया, वनिइगु ख: । अर्थात जीवन चक्र दिनां वनिइगु ख धाय् फु ।

थुकथं प्रज्ञा ज्ञानया बोध विदर्शना वा विपश्यनाया प्रभावं समता वा ततस्थताय् च्वनां जीवन निर्वाह याय् फत धा:सा प्रतित्य समुत्पादया निराधोन्मुख जुया जीवन निर्वाह यानां वनेगु ज्या प्रत्येक विवेकशील प्राणीया सजग पुर्ण जीवनया अन्त जुइमा:गु ख: । ■

धर्मकीर्ति विहार — गतिविधि

विषय- चारवटा सेवा धर्महरू

२०६६ श्रावण ३ गते
प्रवचक- भिक्षु अश्वघोष महास्थविर
प्रस्तुति- अमीर कुमारी शाक्य

यसदिन श्रद्धेय भिक्षु अश्वघोष महास्थविरले ४ वटा सेवा धर्महरू विषयमा प्रवचन दिनुहुदै भन्नुभयो ।

धर्मको परिभाषा थुप्रो भएपनि यी ४ सेवा धर्महरू- दान, प्रियवचन, अर्थचर्या र समानता नै मूल धर्म रहेको छ ।

१. दान-

अरूलाई उपकार होस् भनी आफूसंग भएका केही वस्तु त्याग गर्नुलाई भनिन्छ । दान २ प्रकारका छन् । पूजादान र अनुकम्पा दान ।

पूजादान-

आफूभन्दा गुणवानहरूलाई श्रद्धापूर्वक गरिने दानलाई पूजादान भनिन्छ । बुद्धको गुण स्मरण गरी गरिने पूजालाई पूजादान भनिन्छ ।

अनुकम्पा दान-

अशरण व्यक्तिहरूलाई, दु:खीव्यक्तिहरूलाई करूणा राखी गरिने दानलाई अनुकम्पा दान भनिन्छ । उदाहरणका लागि जीवन दान, रक्तदान र नेत्र दान आदि ।

२. प्रियवचन-

प्रियवचन मन नपराउने व्यक्ति कोही हुँदैन । एक पशुलाई समेत प्रियवचन मनपर्दछ । भगवान बुद्धले भन्नुभएको छ ।

हामीले आफ्नो सम्पर्कमा रहेका व्यक्तिहरूसंग प्रियवचन प्रयोग गरी मैत्रीपूर्ण व्यक्तिहरूसंग प्रियवचन प्रयोग गरी मैत्रीपूण व्यवहार गर्नुपर्दछ । भगवान बुद्ध यथावादी तथाकारी व्यक्तित्व हुनुहुन्छ । उहाँले जस्तो बोल्नुहुन्छ, त्यस्तो नै व्यवहार गर्नुहुन्छ ।

भगवान बुद्धलाई बढि भन्दा बढि व्यक्तिहरूले आदर एवं भाव भक्ति व्यक्त गर्नुको प्रमुख कारण नै बुद्धको नरम एवं मैत्रीपूर्ण व्यवहार हो । हामीले कुनै पनि व्यक्तिलाई आफू भन्दा तल्लो स्तरमा राखी व्यवहार गर्न हुन्न ।

(३) अर्थचर्या-

अरूलाई उपकार गर्ने कार्य नै अर्थचर्या हो । कसैलाई आपद विपद परेको बेला आफूले सक्दो सहयोग पुऱ्याउने कार्य नै सेवा धर्म हो । राम्रो सरसल्लाह दिन सक्नु पनि उपकार नै हो । ठीक समयमा ठीक स्थानमा ठीक व्यक्तिलाई उपकार गर्नसक्नु नै धर्म, सुख र अर्थचर्या हो ।

(४) समानता-

अरूलाई पनि आफूसमान ठानी व्यवहार गर्न सक्नु ठूलो गुणधर्म हो । आफूलाई भोक लागे जस्तै, आफूलाई काम गर्न गाह्रो भए जस्तै, आफूलाई सुख मन परे जस्तै, अरूलाई पनि त्यस्तो नै मन पर्नेछ भनी बुझी आफू समान व्यवहार गर्न सक्नुलाई समानता सेवा धर्म भनिन्छ । पक्षपात जस्तो पापकर्म अरू छैन । त्यसैले मालिक वर्गले नोकरलाई उनीहरूको शरिरले नभ्याउने कार्यमा जोत्न खोज्नु हुन्न तर भन्न जति सजिलो छ व्यवहारमा प्रयोग गर्न त्यतिनै कठिन छ । धर्मकर्म गरेर मात्र पनि पुग्दैन, पापकर्म नगरेर मात्र पनि पुग्दैन । यी ४ वटा सेवा धर्मलाई जबसम्म मानिसहरूले अभ्यास गर्न सक्दैनन् तबसम्म आफ्नो चित्तलाई शुद्ध पार्न सक्दैनन् । भगवान बुद्धको प्रमुख शिक्षा नै आआफ्नो चित्त परिशुद्ध पार्न सक्नु हो । त्यसैले हामीले आफूलाई सक्कलि धार्मिक बनाउने हो भने सर्वप्रथम आ-आफ्नो चित्त परिशुद्ध पार्नलाई माथि उल्लेखित चार सेवा धर्म पालन गर्न अत्यावश्यक भएको छ ।

२०६६-४-३ गते
धर्मकीर्ति विहार श्रीघ: न: घल ।
प्रस्तुती- विजय लक्ष्मी शाक्य

विषय: कर्म र मनुष्य

यस दिन श्रद्धेय इन्द्रावति गुरुमांले कर्म र मनुष्य विषयमा प्रवचन दिनु भएको थियो । मनुष्यले गर्ने कुसल र अकुसल काम बाटनै आफ्नो भाग्य वा कर्म सम्पति, अधिकार, जन्म जन्मान्तरका योनी श्रींखला, कर्मवस्तु, शरणागत हुने, कल्याण वा अकल्याण आदि इत्यादि हुने विस्तृत विषयको प्रवचन दिन्दै भन्नु भएका थियो । बुद्ध संग यसरी ७ वटा प्रश्न सोध्न पुगेछन् जुन छोटकरीमा यस प्रकार हुन आउँछन्-

१) मनुष्य अल्पायु हुने र दिर्घायु हुने,
२) मनुष्य रोगी हुने र निरोगी हुने,
३) उच्चकुलीन र नीच कुलीन हुने,
४) मनुष्यको रूपवर्ण राम्रो हुने र कुरूप हुने,
५) भव सम्पत्ति, परिवार सम्पति हुने र नहुने,
६) धनवान हुने र निर्धनवान हुने,
७) नरक पटन हुने र मृत्यु पछि सुखावती भुवन, स्वर्गलोक प्राप्त हुने ।

मनुष्यबाट जन्मे देखि मृत्यु पर्यन्तको मध्य कालमा कुसल र अकुसल कर्महरू गरिन्छन् । कुसल कर्म जस्तै बुद्ध शिक्षा अनुसार दान पुण्य कर्म गरेमा, पञ्चशील पालना गरेमा, राग, द्वेष, इर्ष्या, मिथ्या दृष्टि हटाउन सकेमा दया मैत्री भाव बढाउन सकेमा, गौरवमय उच्च कुलमा जन्म हुने भइ पूर्व कर्म पुण्य सन्चित भइ अर्को योनीमा पनि मंगल सुत्रमा बताइए अनुसार पुब्बेच्च कताफुञ्ञताको कारण ३ वटा मंगल कर्मको फल प्राप्त हुन्छन् । कुसल

Downloaded from http://www.dhamma.digital

कर्मको फल अनुसार नै दिर्घायु हुने, निरोगी हुने । उच्च कुलीन हुने, रूपवर्ण राम्रो हुने, धन सम्पति, परिवार सम्पति प्राप्त हुने, धनवान हुने । स्वर्ग लोक प्राप्त हुने हुन्छन् । अथवा, ज्ञान रहित भई मिथ्यादृष्टिले अकुसल कर्म गरेमा अल्पायु हुने रोगी हुने, नीच कुलीन हुने, कुरूप हुने, धन परिवार सम्पत्ति नहुने वा गरीव हुने, निर्धवान हुने र नरक पटन हुने कुरा भगवान बुद्धको उपदेश सुनेर शुभ मानव कर्म र फलको कारण आफै बाबुको हविगत भएको देखेर चिन्तित भएछन् । बाँकी जीवन भगवान बुद्धको शिष्य भइ विताए ।

विषयः- कर्म र कर्मफल

२०६६ भाद्र ६ गते, शनिवार

प्रवचिका- श्रद्धेय इन्दावती गुरूमां

प्रस्तुती- सुभद्रा स्थापित

यसदिन श्रद्धेयया इन्दावती गुरूमांले 'कर्म र कर्मफलको विषयमा प्रवचन गर्नुहुन्दै भन्नुभयो संसारमा बिभिन्न प्रकारका मनुष्यहरू पाइन्छन् । जस्तैः- सुखी-दुःखी धनी-गरिब राम्रो-नराम्रो आदि । यस्तो सबै कारण नै पुर्वजन्मको कर्म र कर्मफल अनुसार नै भएको हुन' त्यसैले कोहीपनि समान छैन ।

हामीहरूले कुशल अथावा अकूशल जुन किसिमको कर्म गरेको छ त्यही अनुसारको भोग्नु पर्ने हुन्छ । त्यसैले आफ्नो कर्मको मालिक आफै हो कर्मफल नभोग्नको लागि भागी जहाँसुकै लुक्न गएतापनि भोगाइले छोड्दैन । आखिर भोग्नु नै पर्ने हुन्छ । चारप्रकारका कर्महरू–

१) दिट्ठ धर्म वेदनिय कम्म (अहिलेको अहिलेनै भोग्नुपर्ने)

२) उपपज्ज वेदनिय कम्म (मृत्युमात्र भोग्नुपर्ने)

३) अपरापरीय वेदनिय कम्म (दुई जन्मपछि पायक समयमा भोग्नुपर्ने)

(३) अहोसी कम्म

क्लेश निर्मूल भइसकेपछि जन्म मरणचक्रबाट मुक्त भइसकेका आर्य पुद्गलहरूले आफ्नो देहत्याग गर्नुभएपछि कर्मफलहरू स्वतःह नै क्षय भइजानेछ ।

विषयः अंगूत्तर निकाय (एकक निपात)

२०६६ श्रावण १७ गते

प्रवचक- मदन रत्न मानन्धर

रिपोटर- अमीर कुमारी शाक्य

त्यस दिन अध्ययन गोष्ठीको कक्षामा नयाँ पाहुनाहरू पनि उपस्थित हुनुहुन्थ्यो । वहाँहरू-क्यापिटल हस्पिटलको डा. उमेश ज्ञँवाली, हिमाल हस्पिटलको डा. राजु पाण्डे । मेडिकल कलेजको फर्मासिष्ट सुमन पराजुलि हुनुहुन्छ । वहाँहरूको स्वागत गर्दै हाम्रो प्रवचक मदन रत्न मानन्धर ज्यूले त्यस दिन नेपाली भाषामा प्रवचन दिनु भएको थियो । प्रवचन दिनु हुदै वहाँले भन्नुभयो–

बुद्धका ८४००० धर्मस्कन्धहरू को संगालो त्रिपिटक भित्रका अनेक ग्रन्थहरू मध्य अंगूत्तर निकायको एक निपातको १६ औं वर्ग भित्र एकधम्म पालिमा दशवटा सतिहरू छन्– १) बुद्धानुसति २) धम्मानुसति ३) संघानुसति ४) शीलानुसति ५) चागानुसति ६) देवतानुसति ७) आनापानानुसति ८) मरनानुसति ९) कायगतानुसति १०) उपसमानुसति ।

यस १६ औं वर्गभित्र जम्मा ७० वटा सूत्रहरू छन् । त्यसमध्य पहिलो वर्गमा बुद्धानुसति पर्दछ । त्यसदिन बुद्धानुसति वारे व्याख्या गर्नु भएको थियो । बुद्धहरूमा मात्र हुने ९ वटा विशेष गुणहरू मध्ये अरहंको बारेमा भन्नु भयो कि मन भित्र रहेका लोभ, द्वेष र मोह रूपि सत्रुहरूलाई पूर्णरूपमा नाश गरेर विजय प्राप्त गर्न सक्नु नै अरहं हुनु हो । यो गुण बुद्ध बाहेक अरूमा हुदैन । त्यसैले बुद्धको यो गुण एक धम्मपालि अन्तरगत छ ।

धर्म भनेको प्राकृतिक स्वभाव हो । आफूलाई पनि अरूलाई पनि हित हुने काम गर्नु नै धर्म हो धर्मलाई नाम राख्नु भनेको कम्पनिको Level लगाउनु जस्तो मात्र हो । सम्यक दृष्टि (Right Vision) वा हुने व्यक्तिले धर्मलाई ठीक संग बुझ्छ, देख्छ । तर मिथ्यादृष्टि हुनेले उल्टो बुझ्छ, उल्टो देख्छ मिथ्यादृष्टिवाट हुने हानी, नोक्सानी भयंकर खतरनाक हुन्छ । यो खतरनाकको निवारण सम्यक्दृष्टिले मात्र हुन्छ ।

यसरी मदनरत्न मानन्धरज्यूले पाहुनाहरूको ध्यानमा राखेर चित्त बुझ्ने गरि स्पष्ट संग व्याखा गर्नु भयो र पाहुनाहरूलाई विदाई पनि गर्नु भयो । अध्ययन गोष्ठीको कक्षामा सहभागी भई शोमा वढाई दिइउकोमा डा. उमेश ज्ञवालि डा. राजु पाण्डे र सुमन पराजुलीलाई अध्ययन गोष्ठी परिवारको तफवाट धेरै धेरै धन्यवाद छ ।

"भवतु सब्ब मंगलम्"

बिषय– धर्मका पाँच शत्रुहरू (पँञ्च नीवरण)

२०६६ भाद्र १३ गते, शनिवार

प्रवचक- श्रद्धेय अश्वघोष भन्ते

प्रस्तुति- सुभद्रा स्थापित

यसदिन श्रद्धेय अश्वघोष महास्थविर भन्तेज्यूबाट "धर्मका पाँच शत्रुहरू (पंचनीवरण)" विषयमा प्रवचन गर्नुभएको थियो । धर्म गर्नेहरूलाई पाँच शत्रुहरूले वाधा पुराउन आउन सकिन्छ । जुनसुकै प्राणी जन्मिन्दा स्वयं निर्मल चित्त भएर नै जन्मिन्छन् । तर पछि बाहिरीय दुषित वातावरणले गर्दा अशुद्ध फोहर हुन्दै जाने हुन्छ । यस्तो फोहर गर्ने तत्वहरु अथवा वाधाहरू यी तलका हुन् ।

(१) कामच्छन्द–

यो कामच्छन्दमा हाम्रा पँञ्चइन्द्रियहरू पर्न आउँछ । यी इन्द्रियहरूले आफूलाई चाहेजस्तो प्राप्त भयो भने सुख अनुभव गरी त्यसलाई फेरि फेरि प्राप्त गर्न लाभान्वित हुनेहरू नपाए दुःखको अनुभव गर्छ यसरी समय समयमा लोभ र द्वेष युक्त

चित्त उत्पन्न गरी मनमा अशान्ति ल्याउने गर्छ ।

(२) व्यापाद–

कसैमाथी बदलाको भाव लिनुनै व्यापाद हुन् । त्यसबेला देबदत्तले भगवान बुद्धमाथीं वदला लिन खोज्दा आफै नाश भएर गयो । तर तथागतले मैत्री, करूणाको चित्तले रक्षा गर्नुभएको थियो ।

(३) थीनमिद्ध–

थीनमिद्ध अथवा अल्सी हुनुनै धर्मको वाधा हुन् । त्यसैले त्यसवेला एकजना भिक्षुले आफूले आफैलाई सम्हाल्न सक्ने भारी बोकी ध्यान भावना गर्दा गर्दै आफू मरिसक्यो भनेर नै थाहा नपाइ स्वर्गपुग्दा तथागतलाई नदेख्दा त्यहाँबाट भागेर धर्मदेशना गरिरहको ठाउँमा पुगी धर्मदेशना सुन्दा सुन्दै अर्हत्त्व प्राप्त गर्नु भयो ।

(४) उद्धच्च कक्कुच्च–

मन चञ्चल गरी अकुशल काम गरेर पछि पश्ताचाप भयोभने धर्ममा वाधा पुग्ने र गर्न लागेको कर्म गर्न सकिन्दैन ।

(५) विचिकिच्छा:

आफ्नो चित्तलाई शंङ्काको भाव नराखी जुनसुकै राम्रो शिक्षा, बुद्ध, धर्म र संघमाथी दृढ र मजबूत भएर त्यसैमा लाग्न सक्नुपर्छ । हामीले यी ५ वटा वाधाहरू हटाउन सकेमा मात्र निर्वाणमा साक्षात्कार गर्न सकिन्छ ।

"भब्बतु सब्ब मंगल"

धर्मकीर्ति पुस्तकालयलाई त्रिपिटक ग्रन्थ प्रदान

२०६६ भाद्र १६ गते, मंगलवार
स्थान- धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः

मन्तव्य व्यक्त गर्नुहुँदै मन्त्री रनवाक

यसदिन श्रीलंकाका वातावरण तथा प्राकृतिक श्रोत मन्त्री पतली चम्पिका रनवाकको तर्फबाट धर्मकीर्ति पुस्तकालयका लागि त्रिपिटक ग्रन्थ उपहार प्रदान गरिएको थियो । मन्त्री रनवाकको प्रमुख आतिथ्य एवं धम्मवती गुरूमांको सभापतित्त्वमा धर्मकीर्ति विहारले आयोजना गरिएको एक कार्यक्रममा उक्त ग्रन्थ उहाँले धम्मवती गुरूमांलाई हस्तान्तरण गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रम रीना तुलाधरले संचालन गर्नुभएको थियो भने मीना तुलाधरले स्वागत भाषण गर्नुभएको थियो । उक्त कार्यक्रममा नेपालका लागि श्रीलंकाका राजदूत ठोसापा हेवेगको पनि उपस्थिती रहेको थियो ।

उक्त कार्यक्रममा आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुहुँदै मन्त्री रनवाकले भन्नुभयो–

"विश्वमा मानिसहरूलाई दु:ख र अशान्तीले सताइरहनुको विभिन्न कारणहरू मध्ये एक प्रमुख कारण जति

कार्यक्रममा धम्मवती गुरुमां, मन्त्री रनवाक, राजदूत ठोसापाकासाथ अन्य अतिथिहरू

भए पनि नपुग्ने लोभीपना वा तृष्णा हो । भगवान् बुद्धको शिक्षानुसार लोभ, द्वेष र मोह युक्त क्लेश रूपी तृष्णालाई हटाउने कार्यमा हामी अगाडी बढ्न सकेमा मात्र हामीले आआफ्नो जीवनमा सुधार ल्याउन सक्नेछौं । आजभोली हामीले आ-आफ्ना बालबालिकाहरूलाई समयमा नै बुद्ध शिक्षा अध्ययन गराई नैतिकता दिलाउनु अत्यावश्यक छ ।"

उक्त कार्यक्रममा नेपालका लागि श्रीलंकाका राजदूत ठोसापा हेवेगले पनि आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएको थियो ।

यसरी नै धम्मवती गुरूमांले आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुहुँदै भन्नुभयो–

"पहिला नेपालमा कमजोड भइरहेको बुद्ध शासनलाई उकास्नका लागि श्रीलंकाका भिक्षु पियदस्सी र भिक्षु नारद जस्ता विद्वान व्यक्तित्त्वहरूबाट ठूलो सहयोग प्राप्त भएको थियो । फलस्वरूप नेपालमा बुद्ध शासन पहिला भन्दा उन्नति भएको देखिन्छ । तैपनि बुद्ध शासन रूपी रथका ४ पांग्राहरू (भिक्षु, भिक्षुणी उपासक, उपासिका) गतिलो भएमा मात्र हामीले यस रथलाई सुचारूरूपले अगाडि बढाउन सक्नेछौं । हाल कमजोड अवस्थामा रहेको एउटा पांग्रा(भिक्षुणी शासन) लाई माथि उकास्ने जिम्मेवारी हाम्रो काँधमा आइसकेको छ । चारवटा पांग्रा नै बलियो भएमा मात्र बुद्ध शासन रूपी रथ सजिलैसित अगाडि बढाउन सकिने भएको हुनाले हामीले यस कमजोड भिक्षुणी शासन रूपी पांग्रालाई सकेसम्म बलियो टेवा दिई बलियो पार्नु परेको छ । यस कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन सकेमा हामीले हाम्रा गुरू भगवान बुद्धको गुणको बदला ऋण चुकाएको हुनेछ । यस कार्यको लागि हामीले श्रीलंकाबाट पहिला जस्तै आवश्यक सहयोग मिल्ने आशा लिएकाछौं ।"

यस कार्यक्रममा भिक्षुणी धम्मवती गुरुमांले श्री लंकाका मन्त्री रनवाकलाई स्वयम्भू चैत्य उपहार प्रदान गर्नुभएको थियो । मन्त्री रनवाक र राजदूत ठोसापाले पनि धम्मवती गुरूमांलाई उपहार प्रदान गर्नु भएका थिए ।

Downloaded from http://www.dhamma.digital

कार्यक्रमको अन्त्यमा चमेली गुरूमांले धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभएको थियो । श्रीलंकाका मन्त्रीज्यूले सिंहली भाषामा व्यक्त गर्नुभएको मन्तव्यलाई पूण्यवती गुरूमांले नेपालभाषामा रूपान्तर गर्नुभएको थियो भने धम्मवती गुरूमांले नेपालभाषामा व्यक्त गर्नुभएको मन्तव्यलाई पनि उहाँले नै सिंहली भाषामा रूपान्तर गर्नुभएको थियो ।

प्रौढ बौद्ध हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता सम्पन्न

२०६६ भाद्र १३ गते, शनीवार

स्थान- धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः न:घः, काठमाडौं ।

धम्मवती गुरूमां ७६औं वर्ष प्रवेश हुनुभएको शुभ उपलक्ष्यमा धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीले प्रौढ बौद्ध हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता सम्पन्न गरिएको छ । श्यामलाल चित्रकारले संचालन गर्नुभएको उक्त कार्यक्रम दो. गुणवती गुरूमांको सभापतित्त्वमा र भिक्षु तपुस्स धम्मको प्रमुख आतिथ्यमा सम्पन्न गरिएको थियो ।

कार्यक्रममा लोचनतारा तुलाधरले स्वागत भाषण गर्नुभएको थियो । उक्त हाजिर जवाफ प्रतियोगिता संचालन गर्नका लागि विभिन्न कार्य क्षेत्रमा रही सहयोग गर्नुहुने व्यक्तिहरूको कार्य विवरण यसरी रहेको छ ।

कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुहुँदै श्यामलाल चित्रकार

निर्णायक मण्डलमा रहनुहुने निर्णायकहरू
१. वीर्यवती गुरूमां, २. रत्न सुन्दर शाक्य ३. मदनरत्न मानन्धर । क्वीज माष्टरहरू- (१) रीना तुलाधर, (२) अमीर कुमारी शाक्य । स्कोर कीपर- सरोज मान्धर टाइम कीपर- रामकुमारी मानन्धर

प्रतियोगितामा भाग लिनुहुने विहारहरूको नाम र प्राप्त नतिजा

क्र.सं.	प्रतियोगी संस्थाको नाम	प्राप्त नतिजा	श्रेणी
१.	अन्तराष्ट्रिय बौद्ध भावना केन्द्र, संखमूल	४०	प्रथम
२.	ध्यान कुटी विहार, बनेपा	३७	द्वितीय
३.	विश्व शान्ति विहार, मीन भवन	३६	तृतीय
४.	अशोक चारूमती विहार, चाबहिल	३४	चतुर्थ

यसरी उक्त प्रतियोगितामा अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध भावना केन्द्रले प्रथम स्थान हासिल गर्न सफल भएको थियो भने ध्यानकुटी विहार, दोश्रो विश्वशान्ति विहार, तेश्रो र अशोक चारूमति विहार चौथो भएको थियो ।

कार्यक्रमको अन्त्यमा प्रतियोगितामा भाग लिएका चारवटै समूहलाई प्राप्त नतिजा अनुसार पुरस्कार प्रदान गरिएको थियो ।

हाजिर जवाफ प्रतियोगितामा प्रदान गरिएको पुरस्कार प्रायोजन गर्ने दाताहरूको नामावली र पुरस्कार विवरण यसरी रहेको छ ।

क्र.सं.	दाताको नाम	पुरस्कार विवरण	कैफियत
१	रसुवन्ती कंसाकार सीतापाइला	रू. ३०००।-	पहिलो पुरस्कार
२	तृप्ती ताम्राकार, सीतापाइला	रू. २५००।-	दोश्रो पुरस्कार
३	श्यामलाल चित्रकार भाटभटेनी	रू. १५००।-	तेश्रो पुरस्कार
४	विजय लक्ष्मी शाक्य इतुम्बहाल	रू. ३०५।-	चौथो पुरस्कार

पुग्गल पञ्ञती पुस्तक विमोचित

२०६६ आश्विन ३ गते । स्थान- धर्मकीर्ति विहार

अभिधम्म अध्ययन समाजको आयोजनामा भिक्षु धम्मगुप्त महास्थविरद्वारा लिखित पुग्गल पञ्ञति पुस्तकको नेपाली अनुवादित पुस्तक धम्मवती गुरूमांले विमोचन गर्नु भएको छ । तीर्थरत्न शाक्यले अनुवाद गर्नुभएको उक्त पुस्तक विषयमा भिक्षु कोण्डञ्ञले समिक्षा गर्नु भएको थियो । उक्त कार्यक्रम समाजका अध्यक्ष प्रेमलाल चित्रकारको सभापतित्त्वमा सम्पन्न भएको थियो ।

धर्मकीर्ति ज्ञानमाला भजनया थीथी ज्याज्वः

धर्मकीर्ति ज्ञानमाला भजन पाखें थीथी दिन खुन्हु थीथी ज्याज्वः थुकथं क्वचायकूगु बुखं वःगु दु ।

२०६६ भाद्र २ गते । ध.बौ.ज्ञा.भ.या दुजः नानी छोरी प्रजापतिया माजु दानमाया प्रजापतिया ८० दं बुदिंया लसताय् ध.बौ.ज्ञा.भ. पाखें ज्ञानमाला, हाय्काः बुदिं हनादिल । थ्वहे उपलक्षें वयकःपिसं ध.बौ.ज्ञा.भजनयात गुहालीकथं रु. १०,०००।- दां चन्दा स्वरूप प्रदान यानादीगु खः । अथेहे ध.ज्ञा.भ.या उपाध्यक्ष जुजु भाई शाक्य पाखें दातायात ध.ज्ञा.भ.या लुमन्ति चिं नं प्रदान यानादिल ।

पद्मकीर्ति विहारया अध्यक्ष कमला गुरूमांमाखें पद्मकीर्ति विहारे गुंला लच्छि यंकं महापरित्राण पाठ व ध्यान ज्याज्वः न्ह्याका बिज्यास्य गुंला पारू खुन्हु २०६६ भाद्र ५ कुन्हु ध.बौ ज्ञा. भ यात निमन्त्रणा यासे भजन प्रस्तुत याका बिज्याःगु खः । वसपोल गुरूमां पाखें ध.ज्ञा.भ.यात रू. ३०००।- चन्दा प्रदान याना विज्यागु खः ।

अथेहे मिति २०६६/५/६ कुन्हु धर्मकीर्ति बौद्ध ज्ञानमाला भ.या दुजः बुद्धरत्न महर्जन परिवार पाखें गुंला लच्छि यंकं बुद्ध शिक्षा बिषय भन्ते गुरूमांपिनि पाखें धर्मदेशना याकेगु ज्याज्वः सम्पन्न यानादिल । थ्वहे सिलसिलाय् गुंलाया शुरूई व गुंलाया अन्तिमय् ध.बौ.ज्ञा.भ.यात निमन्त्रणा यासे वयकःपाखें ध.ज्ञा.भ.यात रू. ५०००।- व माइक निगः प्रदान यानादिगु खँ उल्लेख जुयाच्वंगुदु ।

बाल बौद्ध प्रतिभा प्रतियोगिता

न्ह्यब्वःम्हः लोचनतारा तुलाधर

२०६६ भाद्र २० शनिवार खुनु आनी छोइङ डोल्माया मू पाहां सुइ धम्मवती गुरूमांया सभापतित्त्वय् धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया आयोजनाय् धर्मकीर्ति विहारय् बाल बौद्ध प्रतिभा प्रतियोगिता (Buddhist Talent Contest Kids) सम्पन्न जुल । थ्व ज्याझ्वःया पूर्व तयारीया विवरण थथेदु -

बाल बौद्ध प्रतिभा प्रतियोगिता स्वंगू चरणय् न्ह्याःगु खः । बुद्ध शिक्षा व जीवनोपयोगी सीप (Life Skill) नापनापं न्ह्याःगु थ्व ज्या झ्वःया- न्ह्यापांगु चरणय् श्रावण २४, शनिवाः व श्रावण ३१, शनिवाः निन्हु बुद्ध जीवनी व बौद्ध वाखं वीर्यवती गुरूमां व शुभवती गुरूमां पिनि पाखें कक्षा जुल । निगुगु चरणय् भाद्र ६ गते शनिबा मस्तय्गु प्रतिभा ल्ययेत मस्तय्सं थःथःगु प्रतिभा प्रस्तुत यात । गुकी हुला प्याखं, म्ये हालेगु, परित्राण सूत्र वाचन, समाचार वाचन चित्रकला, भ्वं स्वाँ दय्केगु ज्या जुल । थुकी Best Talent छम्ह ल्ययेगु ज्या जुल । स्वंगूगु चरणय् मस्तय्गु व्यक्तित्व विकासया लागी न्ववायगु, न्यासीवनेगु थःगु परिचय बीगु थेंजाःगु विषयया तालिम जुल । भाद्र १४ गते निसें भाद्र १९ गते तक न्ह्याःगु उगु तालिम फेसन मोडेल रति कंसाकार पाखें प्रशिक्षण जूगु खः । थुपिं ज्याझ्वय् च्यादँ निसें भिदंतकया नीम्ह(२० जना) या मिसा व मिजं मस्तसें ब्वति काःगु खः ।

प्रतियोगी सकल मस्तयूत इमित ब्वंका तःगु बुद्ध जीवनी व बौद्ध वाखँया न्हयसः लिसः या अभ्यास नं याका तःगु·खः । थुगु प्रतियोगिताया अन्तिम न्हि अर्थात् भाद्र २० गतेया मू ज्याझ्वः खुनु थ्व प्रतियोगिता न्यागू Title य् प्रतियोगीपिं ल्यःगु खः- (1) Best Panchanga Vandana (2) Best Personality (3) Best Talent (4) Best Walk (5) Best Dress । सम्पूर्ण विधाय् दक्कलय् वांलाः म्ह Winner, अनं 1st Runner up व 2nd Runner up स्वम्ह ल्यःगु खः । थुकी निर्णायक जुया दीपिं खः - शुभवती गुरूमां, मदनरत्न मानन्धर, नवीन चित्रकार, नगीना जोशी, व राहुल तुलाधर ।

डा. सुमन कमल तुलाधर पाखें लसकुस न्वचु शुरू जूगु मू ज्याझ्वः (भाद्र २०) नच्चापिं उदघोषकपिं रूविना तुलाधर व पल्पसा तुलाधर पिनि पाखें न्ह्याःगु खः । थःथःगु परिचय नापं शुरू जूगु उगु ज्याझ्वलय् बुद्ध शिक्षा व सामान्य ज्ञान याना म्हतिं निगू निगू न्ह्यःसः निर्णायक पिसं निर्णय याःकथं थुगु प्रतियोगिताय् Winner विमुक्ता तुलाधर, First Runner Up ऋद्धि तुलाधर व सेकेण्ड Second Runner Up शिष्या चित्रकार जूगु खः । अथे हे Best Personality - ऋद्धि तुलाधर व Best Walk दीपंकर शाक्य, Best Talent विपस्सना शाक्य, Best Vandana विमुक्ता तुलाधर व Best Dress पल्पसा शाक्य जूगु खः ।

ज्याझ्वलय् आनी छोइङ पाखें मस्तयत Trophy व उपहार व निर्णायक पिन्त उपहार लःल्हाना विज्यागु खः । धम्मवती गुरूमां नं आनी छोइङ डोल्मायात धर्म कीर्तिया पाखें उपहार लःल्हाना बिज्यात । आनी पाखें थः न्ववाय्गु झ्वलय् मस्तयत ल्वःगु "हाँसको चल्ला....." धाःगु म्ये व अतिक लोकं ह्वाःगु "फूलको आँखामा म्ये हालाः नापनापं स्वकुमिपिन्त नं हाय्के बियाः ज्याझ्वः भः भः धाय्का बिल ।

Kinara Electronics व Bibiti Concern पाखें प्रायोजन याःगु थ्व ज्याझ्वःया संयोजक रामकुमारी मानन्धर खःसा विशेष सहयोगीपिं डा. सुमनकमल तुलाधर, प्रफुल्ल कमल ताम्राकार, रमा कंसाकार, लोचनतारा तुलाधर, सरोज मानन्धर आदिपिं खः । साउण्ड सिष्टमय् गुहालि अरूण सिद्धि तुलाधर खः । ■

धर्मकीर्ति पत्रिकाको विशेष सदस्यहरू

क्र.सं. ६३२

श्रीमान् जयम्बु रंजितकार (बैकुण्ठ)

साँखु बज्रयोगिनी, चलाखु, टोल, काठमाडौं ।

रु. १०५०/–

Downloaded from http://www.dhamma.digital

शाक्य मुनि कीर्तिविहार निर्माणार्थ सहयोग गर्नु हुने दाताहरूको नामावली र सहयोग विवरण

पूज्य धम्मवती गुरुमांको अध्यक्षतामा सतुङ्गल (सत्यपुर) मा निर्माण हुन लागेको शाक्यमुनि कीर्ति विहारको २०५६ साल असार १३ गते, शनिवार बिहान ७:०० बजे शिलान्यास भएको थियो। उक्त विहार निर्माणको लागि सहयोग गर्ने दाताहरूको नामावली यसरी रहेको छ।

शाक्यमुनि कीर्ति विहार निर्माणको नक्सा र डिजाइन तयार गर्ने:

क्र.सं.	नाम, थर	ठेगाना	जम्मा रू.
१	इन्जिनियर श्री दिपक मानन्धर, डल्लु आवास क्षेत्र, का.म.न.पा. वडा नं.- १५		
२	सहयोगी, इन्जिनियर श्री धन बहादुर महर्जन, सतुङ्गल गा.वि.स. बोसीगाउं वडा नं.-४		

क्र.सं.	नाम, थर	ठेगाना	सहयोग विवरण जम्मा रू.
१	सतुङ्गल (सत्यपुर) मा निर्माण हुने शाक्यमुनि कीर्ति विहारको अध्यक्ष पूज्य धम्मवती गुरुमा (कोठा-१)	धर्मकीर्ति विहार	३३५,०००/००
२	स्व. रत्नमञ्जरी गुरुमां	धर्मकीर्ति विहार	१००,०००/००
३	दानवती गुरुमां	धर्मकीर्ति विहार	१०,०१०/००
४	त्यागवती गुरुमां	धर्मकीर्ति विहार	१०,००५/००
५	पुण्यवती गुरुमां	धर्मकीर्ति विहार	१०,०००/००
६	मेतावती गुरुमां	धर्मकीर्ति विहार	१०,०००/००
७	दो. गुणवती गुरुमां	बर्मा	५,१००/००
८	सुभयेरी गुरुमां	बुटवल	५,०००/००

शाक्यमुनि कीर्ति विहार निर्माणको सबै ढ्यालको शिला राखीदिने दाताको नाम:

१ नेपाल ग्लास उद्योग, सतुङ्गल नयाँ बजार वडा नं.-९ (श्री गंगाराम श्रेष्ठ)

विहार निर्माणमा कोठा जिम्मा लिने सहयोगी दाताहरूको नाम:

१	श्री राजेश श्रेष्ठ तथा शोभा श्रेष्ठ, (कोठा-१)	सितापाईला	३३५,०००/००
२	साहु श्री सुकदेव तथा प्रभावती महर्जन, (कोठा-१)	ज्याठा	३३५,०००/००

विहार निर्माणमा पिलर जिम्मा लिने सहयोगी दाताहरूको नाम

१	स्व. आमा कृष्णलक्ष्मी श्रेष्ठको सम्झनामा श्री महेश्वरलाल श्रेष्ठ, श्री कृष्ण श्रेष्ठ, श्री मण्डीप श्रेष्ठ र श्री महिम श्रेष्ठ समेत, (पिलर थान- २)	जय वागेश्वरी	२६,०००/००
२	धर्मकीर्ति पुलांगु पु:च, (पिलर थान- २)	धर्मकीर्ति	२६,०००/००
३	धर्मकीर्ति बौद्ध ज्ञानमाला भजन खल र मैत्री बोधिसत्व अष्टमी बुद्ध पूजा उपासक उपासिकाहरू, (पिलर थान- १)	धर्मकीर्ति	१३,२०७/००
४	धर्मकीर्ति पूर्णहिरा पुच:, (पिलर थान- १	धर्मकीर्ति	१३,००५/००
५	श्री मैयां मानन्धर, (पिलर थान- १)	ठमेल	१३,०००/००

विहार निर्माणमा चाकला झ्यालको मूलढोका र खापा सहयोग लिने दाताको नाम:

१ श्री मोतीलाल शिल्पकार तथा कृष्णलक्ष्मी शिल्पकार, लोकेश्वर टोल, जावलाखेल- ५ काठको बुट्टेदार ढोका र खापासहित

विहार निर्माणको लागि गुरुमांहरूबाट भिक्षाटन गरिएका ठाउँहरूको नाम:

१	थानकोटमा	थानकोट	२१,१३१/००
२	बलम्बु र ढोंबुमा	बलम्बु र ढोंबु	२२,१४०/००
३	सतुङ्गल गा.वि.स., बोसीगाउँमा	बोसीगाउँ	१२,८४०/००
४	नयाँ नैकाप र तीनथानामा	न.नैकाप, तीनथाना	१२,५४२/००
५	मच्छेगाउँ र टीखेलमा	मच्छेगाउँ, टीखेल	११,८३५/००
६	महादेव गा.वि.स., किसिपिढिमा	किसिपिढि	१०,१४२/००

विहार निर्माणको लागि जिन्सी सामान सहयोग गर्ने दाताहरूको नाम:

१	श्री शंकरमान मानन्धर थानकोट,-मिनि ट्रक रोडा	थानकोट	ट्रिप १
२	श्री गौतम महर्जन - सिमेन्ट	बलम्बु	बोरा १०

विहार निर्माणको सहयोग गर्ने दाताहरूको नाम:

१	श्री जमलदेवी मानन्धर सपरिवार,- १५	डल्लु आवास क्षेत्र	१०,०००/००
२	श्री धन बहादुर महर्जन, शंखननी- ९	सतुङ्गल	५,५०५/००
३	श्री सरद कुमार महर्जन,(कालुभाई)पाछी न:नी- ३	बलम्बु	५,११०/००
४	श्रीमाया महर्जन, बलम्बु -	बलम्बु	५,१०५/००
५	श्री ईश्वरलाल महर्जन, ख:नती- १०	सतुङ्गल	५,१०५/००
६	श्री न्हुच्छे बहादुर महर्जन, स्कूल यरिया-९	सतुङ्गल	५,१००/००
७	श्री न्हुच्छे बहादुर श्रेष्ठ, भन्सार - ८	सतुङ्गल	५,१००/००
८	श्री हिराकाजी महर्जन, गुर्जुधारा - १	बलम्बु	५,१००/००
९	श्री रामदेवी महर्जन, गुर्जुधारा - १	बलम्बु	५, १००/००
१०	श्री सत्यनारायण मानन्धर,	थानकोट	५,१००/००
११	श्री नानी शोभाको सम्झनामा योगरत्न शाक्य	ठमेल	५,१००/००
१२	शम्भु महर्जन, बोसीगाउँ - ४	बोसीगाउँ	५,०५०/००
१३	श्री चारकाजी तथा कमलदेवी महर्जन, किसिपिढि - २	किसिपिढि	५,०५०/००
१४	श्री सन्तलाल प्रधान, लाखी - ६	सतुङ्गल	५,०२०/००
१५	श्री रत्नलाल महर्जन, म:छे - ७	सतुङ्गल	५,०१२/००
१६	श्री नानीछोरी मानन्धर,-	काठमाण्डौ	५,०११/००
१७	श्री मिला रंजित, -	कालीमाटी	५,०१०/००
१८	श्री हरि बहादुर महर्जन बैठ - ६	बलम्बु	५,००५/००
१९	श्री देवमाया महर्जन, बैठ - ६	बलम्बु	५,००५/००
२०	श्री रत्नकाजी श्रेष्ठ, लाछि: -२	बलम्बु	५,००५/००
२१	श्री रामप्यारी श्रेष्ठ, लाछि: - २	बलम्बु	५,००५/००
२२	श्री केशरी लक्ष्मी ताम्राकार, -	महाबौद्ध	५,००५/००
२३	श्री चन्द्रमाया मानन्धर -	ब:टु	५, ००५/००
२४	बाबु आमाको सम्झनामा, श्री प्रतिमा मानन्धर	क्षेत्रपाटी	५,००५/००
२५	बाबु आमाको सम्झनामा, डा.श्री तारा मानन्धर	टेकु	५,००५/००
२६	बाबु आमाको सम्झनामा, डा.श्री किरण मानन्धर	टेकु	५,००५/००
२७	श्री पन्नाकाजी शाक्य तथा शुभलक्ष्मी शाक्य	काठमाण्डौ	५,००५/००
२८	श्री विनु तुलाधर	पुल्चोक	५,००५/००
२९	स्व. श्री जाम्बेरत्न तुलाधर तथा विचाररत्न तुलाधर	किलागल	५,००२/००
३०	स्व. डा. श्री द्वारिका प्रसाद मानन्धरको सम्झनामा जमलदेवी मानन्धर,-	थापाथली	५,००२/००
३१	स्व. श्री राधिकादेवी श्रेष्ठको सम्झनामा, श्री अशोक श्रेष्ठ, नयांबजार	सतुङ्गल ९	५,००१/००
३२	श्री पुन्सी महर्जन, गुर्जुधारा - १	बलम्बु	५,०००/००
३३	श्री आशामाया महर्जन, महर्जन, गुर्जुधारा - १	बलम्बु	५,०००/००
३४	श्री तिलसी नारायण मानन्धर तथा धनकुमारी मानन्धर	काठमाण्डौ	५,०००/००
३५	श्री राम नारायण श्रेष्ठ तथा तारादेवी श्रेष्ठ सपरिवार	ठमेल	५,०००/००

Downloaded from http://www.dhamma.digital

धर्मोदय सभाको ६६औं केन्द्रिय वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न

धर्मोदय सभाको ६६ औं केन्द्रिय वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न भएको समाचार छ। पहिलो र दोश्रो सत्रमा विभाजित उक्त सभामा वार्षिक प्रतिवेदन, आर्थिक, प्रतिवेदन, शाखाहरूको वार्षिक प्रतिवेदन, प्रतिवेदन माथि छलफल र पारित, लेखा परिक्षकको नियुक्ती, आगामि कार्यक्रम बारे छलफल र सुभाव प्रस्तुत भएका थिए।

मैत्री बोधित्त्व विहारमा बुद्धपूजा र धर्मदेशना

२०६६ भाद्र १२ गते, शुक्रवार

स्थान- मैत्री बोधिसत्त्व महाविहार, जमल।

यसदिन धर्मकीर्ति ज्ञानमाला भजनबाट ज्ञानमाला भजन प्रस्तुत भइसकेपछि धम्मवती गुरूमांले पञ्चशील प्रार्थना गराउनु भएपछि पूण्यवती गुरूमांले बुद्धपूजा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुभएको थियो। त्यसपछि धम्मवती गुरूमांले धर्मदेशना गर्नुभएको थियो।

यसदिन कार्यक्रममा उपस्थित हुनुभएका सम्पूर्ण सहभागीहरूलाई चन्द्रशोभा कंसाकार, नील शोभा तुलाधर, लक्ष्मी तुलाधर, दानकेशरी शाक्य, र लक्ष्मी देवी तुलाधर आदि ५ जना उपासिका समूहको तर्फबाट जलपानको व्यवस्था मिलाउनुभई पूण्य सञ्चय गर्नुभएको थियो।

सुमीत्रा गुरुमां दिवंगत हुनुभयो

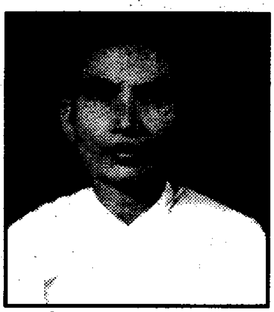

दिवंगत सुमीत्रा गुरुमां

किण्डोल विहारमा रहँदै आउनुभएकी सुमीत्रागुरूमां ९० वर्षको उमेरमा निधन हुनुभएको छ।

माता सूर्यमाया वज्राचार्य र पिता मानकाजी वज्राचार्यकी सुपुत्री दिलशोभाले वि.सं. २०२१ साल माघ महिनामा कुशीनगरमा पुगी प्रव्रजित गुरूमां बनी दिक्षा लिनु भएको थियो। त्यसपछि उहाँले बुद्ध, शासनकि नाम प्राप्त गर्नुभइ सुमीत्रा गुरूमां हुनुभएको थियो।

४५ वर्ष सम्म प्रव्रजित जीवन विताउनु भएकी सुमीत्रा गुरूमां वि.सं. १९७६ सालमा जन्मनु भएकी थिइन् भने वि.सं २०६६ भाद्र १३ गतेका दिन ९० वर्षको उमेरमा उहाँले आफ्नो देह त्याग गर्नु भएकी थिइन्।

आनन्दकुटी विहारमा सजाई राखिएको दिवंगत सुमीत्रा गुरुमांको देह

उहाँको पार्थिव शरीरलाई आनन्दकुटी विहारमा एकदिन राखी मिति वि.सं. २०६६ भाद्र १४ गतेका दिन आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरले सभामा उपस्थिती सबैलाई पञ्चशील प्रार्थना गराउनु भई भिक्षु कोण्डञ्ञले अनित्यता विषयमा धर्मदेशना गर्नुभएको थियो। सो पश्चात् भिक्षुसंघ,र दोगुणवती गुरूमां, धम्मवती गुरूमां लगायत अन्य गुरूमांहरूको तर्फबाट थुप्रै उपासकोपासिकाहरूको उपस्थितीमा मरणानुस्मृति पाठ गरी दिवंगत सुमीत्रा गुरूमांको पुण्यानुस्मृतीमा पूण्यानुमोदन गरिएको थियो। सो पश्चात् सुमीत्रागुरूमांका गृहस्थ कूलका नाता परिवार लगायत अन्य उपासकोपासिकाहरूको तर्फबाट दानप्रदान गरिएको थियो।

त्यसपछि उहाँको पार्थिव शरीरलाई स्वयम्भूस्थित प्रव्रजित दीपमा लगी दाह संस्कार गरिएको थियो।

एक महिने गुंला पर्वमा दैनिक धर्मोपदेश कार्य सम्पन्न

नगदेश बौद्ध समूहको आयोजनामा गत ने.सं. ११२९ गुँलाथ्व.१; बि.सं.२०६६ श्रावण-८ बिहिबार देखि ने.सं. ११२९ जँलाथ्व-१; बि.सं. २०६६ भाद्र-५, शुक्रबार सम्म पूरा एक महिना अटूट तवरले गुँला पर्व अवधि भर राती ८.३० बजे देखि १०.०० बजे सम्म दैनिक धर्म-प्रवचन कार्यक्रममा निम्न लिखित श्रद्धेय भिक्षुहरू एवं गुरूमांहरूबाट सम्पन्न भएको सो बुद्ध पूजा वर्षाबास काल भरी अष्टमी, औंशी र पूर्णिमाको दिनमा सो बुद्ध पूजाको दिनमा पटकैपिच्छे दुई दर्जन भन्दा बढी उपासक उपासिकाहरूले

Downloaded from http://www.dhamma.digital

अष्टशील पालन गरेका थिए । व्यवस्था गरी स्वंयम्भूमा "पारू" भोजको आयोजना धर्मोपदेशक श्रद्धेय भन्ते र गुरूमाँहरूको नामावली यस प्रकार छ, थियो ।

१. श्रद्धेय भिक्षु पञ्ञारतन
२. श्रद्धेय भिक्षु अशोक
३. श्रद्धेय भिक्षु पियदस्सी
४. श्रद्धेय भिक्षु नारद
५. श्रद्धेय चमेली गुरूमाँ
६. श्रद्धेय डा. अनोजागुरूमाँ
७. श्रद्धेय अ.अनुपमा गुरूमाँ
८. श्रद्धेय पञ्ञावती गुरूमाँ
९. श्रद्धेय केशावती गुरूमाँ
१०. श्रद्धेय दानवती गुरूमाँ
११. श्रद्धेय त्यागवती गुरुमाँ
१२. श्रद्धेय पूण्यवती गुरूमाँ
१३. श्रद्धेय चित्तावती गुरूमाँ
१४. श्रद्धेय इन्दावती गुरूमाँ
१५. श्रद्धेय सुनिता गुरूमाँ
१६. श्रद्धेय अमता गुरूमाँ
१७. श्रद्धेय सुवण्णवती गुरूमाँ
१८. श्रद्धेय वण्णवती गुरूमाँ
१९. श्रद्धेय ओभासवती गुरूमाँ

दान गरेको आँखा सफल प्रत्यारोपण भएको

नगदेश बौद्ध समूहका संस्थापक सदस्य एवं नगदेश बुद्ध विहारका उपासक लक्ष्मी बहादुरको ७७ वर्षको उमेरमा मिति २०६६ भाद्र- २२ गते देहावसान भएकोले वहाँको सद्‌गति र निर्बाण कामना गरी एक श्रद्धाञ्जली कार्यक्रम गरी श्रद्धा सुमन व्यक्त गरी एक मिनेट मौन धारण समेत गरीयो । यस दु:खद घडीमा शोकाकुल परिवारजनले धैर्य लिन सकोस् भनी कामना समेत गरियो ।

वहाँको पार्थिक शरीर दाह संस्कार गर्नु अगावै मसानमा तिलगंगा आँखा केन्द्रलाई दुइवटै आँखा दान गर्ने कार्य सम्पन्न गरीयो । सो दान गरेको आँखा बिराटनगरस्थितको आँखा केन्द्रबाट इटहरीस्थितका "मण्डल" थरकी २५ बर्षीय महिलालाई प्रत्यारोपण गरीयो भने अर्को आँखा मित्रराष्ट्र भारतका अरौरियास्थितका "साह" थरका ४५ बर्षीय प्रौढ व्यक्तित्वलाई सफल प्रत्यारोपण गरेको बुझिन आएको छ ।

खसजाति र बुद्धधर्म विषयक समीक्षात्मक गोष्ठी सम्पन्न

२०६६ श्रावण ३१ गते

काठमाडौं चोभारस्थित सुलक्षणकीर्ति विहारमा धर्मोदयसभाको आयोजनामा 'खसजाति र बुद्धधर्म' विषयक समीक्षात्मक गोष्ठी भिक्षु उदयभद्रको सभापतित्वमा सम्पन्न भएको समाचार छ । उक्त गोष्ठीमा धर्मोदय सभाका केन्द्रीय महासचिव सुचित्रमान शाक्यले स्वागतभाषण दिई शुरू गरिएको थियो भने कार्यपत्र डा. केशवमान शाक्यले प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

विद्वान् प्रा. डा. दिलबहादुर क्षेत्रीले आफू उपस्थित हुन नसके तापनि पोखराबाट उक्त कार्यपत्रसम्बन्धी टिप्पणी लिखितरूपमा पठाइएको सुनाइएको थियो ।

कार्यपत्रसम्बन्धमा विभिन्न प्रश्न उठिएकोमा प्रत्युत्तर समेत दिइएको उक्त कार्यक्रममा नेपालमा खस जातिहरूको आफ्नै पहिचान भएको कर्णाली प्रदेशको स्वशासनको अधिकारी आफूहरू भएको कुरा इतिहास साक्षि भएको विषयमा समेत आवाज उठाइएका थिए ।

कार्यक्रममा विभिन्न जनजाति लगायत नेवार बुद्धिजीवीहरु समेतको विशेष सहभागिता रहेका थिए ।

छैठौं वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न

मिति २०६६ भाद्र-१२, शुक्रबार, कायष्टमीको दिनमा नगदेश बुद्ध विहारको धम्महलमा "धर्मोदय सभा, मध्यपुर थिमि नगर शाखा, नगदेशको छैठौं बार्षिक साधारण सभा सम्पन्न भयो । सो सभाको शुभारम्भमा उपस्थित सम्पूर्ण सभासद कल्याणमित्रहरूको रोहबरमा भव्य बुद्ध पूजाको आयोजना गरियो, उक्त, बुद्ध पूजामा श्रद्धेय भिक्षु वरसम्बोधिज्यू अष्टशील-पञ्चशील प्रार्थना गराउनु भइ पूजा कार्य सम्पन्न भएको लगतै छैठौं वार्षिक साधारण सभाको थालनी गरीयो । सो सभाको अध्यक्षता शाखा अध्यक्ष उपासक न्हुछे कुमार सिंकेमनज्यूले गर्नु भयो भने प्रमुख अतिथि, नगदेश बुद्ध विहारमा वर्षाबास अधिष्ठान गर्नु भएकी/श्रद्धेय गुरूमाँ केशावतिज्यूले आतिथ्य ग्रहण गरी कलात्मक पानसभा दीप प्रज्ज्वलन गरी समुद्‌घाटन गर्नु भयो । शाखाका कोषाध्यक्ष रामभक्त हाँयजुले स्वागत मन्तब्य दिनु भयो भने शाखा सचिव उपासक कृष्ण कुमार प्रजापतिले बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नु भयो । प्रमुख अतिथि श्रद्धेय गुरूमाँ केशावतिज्यूले धर्मोपदेश गर्नु भएको थियो । आजीवन सदस्य राज कृष्णा बाडेले सधन्यवाद दिनु भएपछि अन्तमा सभापतिज्यूबाट सभा विसर्जनका साथै सामूहिक पूण्यानुमोदन गरि सम्पन्न गरीयो ।

झिंगुकोगु गुणानुस्मरण दिवस

श्रीघ: ज्ञानमाला भजन खल: या ग्वसाले थ्वहे ने.स. ११२९ ञँला थ्व पारू (२०६६ भाद्र ५ गते) दिवंगत भिक्षु आचार्य डा.अमृतानन्द महास्थविरया १९ सौं गुणानुस्मृतिदिवस श्रीघ:ले वयक भिक्षुया किपा (तस्विर) सश्रद्धाञ्जली देछाया हनेगु ज्या जुल । उगु ज्याझ्व: नेपाल राष्ट्रिय ज्ञानमाला समितिया प्रमुख सल्लाहकार शान्तरत्न

शाक्य पाखें अमृतानन्द भन्तेया विषय न्ववाना दिल । श्रीघः ज्ञानमाला भजन खलः या अध्यक्ष रामत्न तुलाधर, व सचिव अमीर मान शाक्य पिन्स नं भिक्षु बुद्ध धर्मयात योना विज्यागु योगदानया विषयले न्ववाना दीगु खः।

व दिने श्रीघः ज्ञानमाला भजन खलः पाखें भिक्षु अमृतानन्द पाखें चोया विज्यागु म्ये यात प्रस्तुत यागु जुल ।

मैत्री केन्द्र बाल आश्रमको नवौं वार्षिकोत्सव बनेपामा

मैत्री केन्द्र बाल आश्रम बनेपाको नवौं वार्षिकोत्सव कार्यक्रम सम्पन्न भएको समाचार प्राप्त भएको छ । ताइवानका Dr. INLUNG CHU को प्रमुख आतिथ्यमा तथा कोतानिवाल ध्यान केन्द्रका ध्यानगुरु (Mrs. Shih Cheng) श्री लंकाका राजदूत महामहिम ठोसपाल्ल हेवागे महासयज्यू, पूर्व मेयर डा. सुरेन्द्र बहादुर बादे श्रेष्ठ तथा ताइवानबाट पाल्नु भएका अतिथीहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न भएको उक्त कार्यक्रम केन्द्रका संरक्षक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरको सभापतित्त्वमा सम्पन्न भएको थियो ।

प्राप्त समाचारमा उल्लेख भएअनुसार ताइवानका (Dr. INLUNG-CHU) द्वारा यस केन्द्रका बालबालिकाहरूलाई अध्ययन सामग्रीहरू प्रदान गर्नु भएको थियो भने यस केन्द्रबाट पनि उहाँहरूलाई कोशेली प्रदान गरिएको थियो ।

२ पुस्तकहरू विमोचित

२०६६ भाद्र ३० गते, मंगलवार

स्थान- बुद्ध विहार भृकुटीमण्डप

यसदिन उपासक भक्तलाल चित्रकारको शुभ जन्मोत्सवको उपलक्ष्यमा उहाँका छोरा शिशिल चित्रकार द्वारा लिखित "चरित्र निर्माणमा बुद्ध धर्मको भूमिका" (नेपालीभाषा) र राज्ये विवेक दयमाः(नेपालभाषा) नामक दुई पुस्तकहरू संघ उपनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविर बाट विमोचन गरिएको समाचार प्राप्त भएको छ ।

पञ्चशील प्रार्थना र बुद्ध वन्दना पश्चात् शुरू गरिएको उक्त कार्यक्रममा विहार प्रमुख भिक्षु कोण्डञ्ञले आमा बुवा प्रति छोराछोरीहरूले गर्नुपर्ने कर्तव्यहरू प्रकाश पार्नु भएको थियो भने भिक्षु अश्वघोषले पनि बुवाको जन्मदिनको उपलक्ष्यमा आफ्ना कीर्तिको रूपमा प्रकाशित पुस्तकहरू विमोचन गरी भिक्षुसंघलाई भोजन दान एंव अन्य परिस्कारहरू दान प्रदान गरी पूण्य कार्य गर्नु भएकोमा शिशिल चित्रकार प्रति साधुवाद प्रकट गर्नु भएको थियो । यसरी नै पुस्तकको लेखक शिशिल चित्रकारले पनि उक्त कार्यक्रममा आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएको थियो ।

मैत्री केन्द्र बाल आश्रमलाई [illegible]

०१.	चिनिशोभा कसाकार	-	रु	१००/-
०२.	केशरचन्द्र शाक्य, बनेपा	-	रु	१००/-
०३.	सुशिला थापामगर	-	रु	२०/-
०४.	चन्द्रिका थापामगर	-	रु	१००/-
०५.	लक्ष्मी थापामगर	-	रु	१००/-
०६.	न्हुछे रत्न राम भण्डारी, पाटन	-	रु	१००/-
०७.	[illegible], बनेपा	-	रु	१००० /-
०८.	शान्ता देवी श्रेष्ठ, बनेपा	-	रु	१००० /-
०९.	[illegible], थापागाउँ	-	[illegible]	[illegible]
	ग्यास १ [illegible]	-	रु	१२०० /-
१०.	[illegible], ललितपुर, काठमाण्डौ	-	रु	२००० /-
	(Computer (CPU-1 Set), [illegible]			
११.	Mr. Don, London	-	रु	५००० /-
१२.	Mr. Khorum, India	-	रु	२५०० /-
१३.	Mr. Peter, Denmark	-	रु	१००० /-
१४.	[illegible], पाटन	-	रु	३००० /-
१५.	मोतीलाल चित्रकार, [illegible]	-	रु	२००० /-
१६.	सुशिल कुमार [illegible]	-	रु	१००० /-
१७.	सचिन शाक्य, बनेपा	-	रु	२००० /-
१८.	[illegible] शाक्य, [illegible]	-	रु	१००० /-
१९.	विकास चन्द्र शाक्य, बनेपा	-	रु	१००० /-
२०.	[illegible]	-	रु	१५०/-
२१.	[illegible], काठमाडौं	-	रु	१००/-
२२.	[illegible]	-	रु	३००/-
२३.	पूर्ण लक्ष्मी [illegible], बनेपा	-	रु	१०/-
२४.	भिक्षु [illegible]	-	रु	१०/-
२५.	भिक्षु [illegible]	-	रु	[illegible]
२६.	[illegible], बनेपा	-	रु	५०/-
२७.	[illegible]	-	रु	२५/-
२८.	[illegible], बनेपा	-	रु	१००/-
२९.	[illegible]	-	रु	५०/-
३०.	[illegible]	-	रु	५०/-
३१.	[illegible], [illegible]	-	रु	१०१/-
३२.	[illegible], काठमाण्डौ	-	रु	१०१/-
३३.	[illegible], पाटन	-	रु	५०१/-
३४.	[illegible] शाक्य, बनेपा	-	रु	५०/-
३५.	[illegible] शाक्य, बनेपा	-	रु	१००/-
३६.	[illegible] शाक्य, बनेपा	-	रु	२००/-
३७.	तारा देवी शाक्य, बनेपा	-	रु	५०/-
३८.	[illegible]	-	रु	२१६/-
३९.	[illegible]	-	रु	२२५/-
४०.	सुनिता [illegible]	-	रु	१००/-
४१.	[illegible] श्रेष्ठ	-	रु	५००/-
४२.	कमला नकर्मी	-	रु	५००/-
४३.	हिरालाल नकर्मी, मैतीदेवी	-	रु	१,०००/-
४४.	[illegible] नकर्मी	-	रु	५००/-
४५.	भिक्षु अश्वघोष महास्थविर	-	रु	५,०००/-
४६.	हरि शंकर [illegible], बनेपा	-	रु	१०,०००/-
४७.	विष्णु माया मानन्धर, बनेपा	-	रु	१०,०००/-
४८.	[illegible], बनेपा	-	रु	१०,०००/-
४९.	भिक्षु [illegible] महास्थविर, यु.एस.ए.	-	$	200/-
५०.	रु. ५० भन्दा [illegible]	-	रु	१५४/-
५१.	[illegible]	-	रु	५१००/-
	([illegible])			
५२.	[illegible], [illegible]	-	रु	१००० /-
५३.	[illegible]	-	रु	१०,०००/-
५४.	[illegible] शाक्य	-	[illegible]	[illegible]
[illegible]				
०१.	श्री हिरालाल नकर्मी, मैतीदेवी	-	रु	५१००/-
०२.	श्रीमती [illegible] शाक्य, [illegible]	-	रु	५१००/-
०३.	श्रीमती [illegible] शाक्य, [illegible]	-	रु	५१००/-

Downloaded from http://www.dhamma.digital

अनिच्चावत संखारा उप्पादवय धम्मिनो ।
उपज्जित्वा निरूज्झन्ति तेसं ऊप समोसुखो ॥

बुन्हि:
वि.सं. २००५ पौष १७ गते

मदुगु न्हि:
२०६६ श्रावण २९ गते
कृष्णाष्टमी

मदुम्हः पद्म केशरी सिन्दुराकार

असं किसि ढोकाया सिंहमान (हेराभाइ) तुलाधर, दिलशोभा तुलाधर व धर्म देवीया म्ह्याय् जिमि अतिकं योम्ह तता आकाझाकां मत्यवं

मदुम्ह पद्म केशरी सिन्दुराकारया

निर्वाण कामना यासें दुखं क:पिं छ्येचँजपिन्त अनित्य संसार लुमंका: धैर्यधारणयाय् फय्मा धका: बिचा:हाय्का च्वना ।

केहें: तारा केशरी ढुङ्गाना – जिलाजं: भवानी प्रसाद ढुङ्गाना

काय्चा: भानु ढुङ्गाना – भौ: जुलिया ढुङ्गाना

म्ह्याय्चा: भावा ढुङ्गाना

छ्यपिं: म्याड्डाक्स ढुङ्गाना, निखिल ढुङ्गाना

बा.अ.का.द.नं. - ७०/०४०/४१ म.क्षे.हु.नि.द.नं. १७/०६५/६६

अनिच्चावत संखारा उप्पादवय धम्मिनो ।
उपज्जित्वा निरूज्झन्ति तेसं ऊप समोसुखो ॥

जन्म दिं-
१९९४ असार २१
(ने.सं. १०५७ दिल्लाथ्व,
एकादशी)

मदुगु दिं-
२०६६ भाद्र १५ गते
(ने.सं. ११२९ ञलाथ्व,
एकादशी)

जिमि पूजायाय्‌बहःम्ह अबुजु **केशब काजी बैद्य**
मदुगुलिं वसपोलयात निर्वाण पद लानाः सुखावती भूवनय्‌ बास लाय्‌मा
धकाः कामना यासे श्रद्धाया स्वाँ देछाना च्वना ।

काय्‌- रोशन काजी बैद्य

छ्य्‌पिं- रोबन राज बैद्य, रूबी बैद्य

सकल परिवार

मुद्रक: न्यू नेपाल प्रेस प्रधान कार्यालय: १४२ मनकामना मार्ग, नागपोखरी, काठमाडौं, नेपाल । फोन: ४४३४८५०, ४४३४७४३, फ्याक्स: (९७७-१) ४४३४२२९
व्यापारिक कार्यालय: शुक्रपथ, काठमाडौं । फोन: ४२५९०३२, ४२५९४५०, फ्याक्स: (९७७-१) ४२५८६७८

Downloaded from http://www.dhamma.digital